

Păun Ion OTIMAN

*Institutul de Economie Agrară al Academiei Române
otiman@acad.ro*

**CONTRIBUȚIILE INSTITUTULUI DE ECONOMIE AGRARĂ
CU PRIVIRE LA CONVERGENȚA EUROPEANĂ A
SECTORULUI AGROALIMENTAR ȘI A SPAȚIULUI
RURAL ROMÂNESC**

REZUMAT

Lucrarea prezintă principalele contribuții ale cercetării științifice economice din Institutul de Economie Agrară al Academiei Române în domeniul optimizării binoamelor **convergență-compatibilizare; convergență-competitivitate; convergență-concurență; convergență-coeziune; convergență-dezvoltare (rurală) durabilă.**

Pentru România etapei post-integrare, sectorul agroalimentar, economia și dezvoltarea spațiului rural constituie factori importanți ai convergenței economice europene a țării noastre.

„La doi ani de la aderare, elementele de convergență economică sunt firave și de mică amploare, în schimb discrepanțele sunt numeroase, fiind determinate în principal de factori structurali, de diferențele tehnologice și de productivitate, de funcționare a instituțiilor și a mediului de afaceri și, în ultimul rând, de diferențele de venituri și de bunăstare economică.

Sunt bine cunoscute diferențele de productivitate pe filierele agroalimentare din România față de alte țări europene. Produsele agroalimentare românești au un grad mai scăzut de prelucrare și valoare adăugată puțină. În timp ce în UE procesul de formare a valorii adăugate pe filierele agroalimentare indică faptul că la nivel european 23% din VAB se creează în agricultură, 29% în stadiul de procesare iar de 48% în sectorul de retail en-gros și en-detail, în România, procesul de formare a VAB pe filierele agroalimentare este dominat de sectorul primar – agricultura, care produce 70% din VAB a produsului final, urmată de sectorul de procesare cu 15% și sectorul de retail cu 15%. Ca atare, produsele agroalimentare românești au un deficit de competitivitate pornind de la decalajele structurale ale filierelor”(Cecilia Alexandri).

„Agricultura practică în cadrul exploatațiilor agricole individuale din România nu a avut posibilități de dezvoltare similare cu cele din majoritatea țărilor Uniunii Europene, în ciuda avantajelor comparative oferite de potențialul natural. Dintre problemele majore ale convergenței instituționale și reale cu care se confruntă agricultura românească trebuie menționate: numărul mic al

exploatațiilor cu orientare comercială; productivitatea și calitatea scăzută a producției; numărul mare de producători agricoli care exploatează suprafețe mici, fragmentate în numeroase parcele și care determină obținerea de producții neomogene care nu răspund standardelor de calitate cerute de piață; lipsa unui cadru investițional și de creditare adecvat și accesibil; filiere agro-alimentare slab consolidate sau inexistente la anumite produse, decalajul semnificativ între importurile de produse agricole și exportul acestora; predominanța, în structura comerțului exterior de produse agro-alimentare, a exportului de produse cu valoare adăugată scăzută.

Studiile efectuate în cadrul sectorului de Microeconomie rurală se încadrează într-un **demers** mai amplu, desfășurat pe mai mulți ani, care urmărește evaluarea **gradului**, precum și estimarea **potențialului** de dezvoltare durabilă a exploatațiilor agricole românești” (Camelia Gavrilăscu).

„Situarea în formă explicită între obiectivele prioritare ale politicii agricole a procesului de formare și consolidare a piețelor concurențiale ca instituții fundamentale ale sistemului economic, actualele piețe restricționează drastic poziția concurențială a producătorilor agricoli români ca urmare a persistenței unor canale de comunicare obturate între purtătorii cererii și ai ofertei în paralel cu existența unei pronunțate asimetrie informaționale premisă a manifestării riguroase a problemei „antiselecției” în comportamentul agenților economici; dezechilibrelor accentuate în sfera potențialului concurențial; crizei mediului instituțional care își găsește expresia în structura difuză a drepturilor de proprietate, în slaba dezvoltare a relațiilor contractuale în nivelul scăzut al capitalului de încredere, în nivelul ridicat al costurilor de tranzacționare etc. Ca posibile remedii se evidențiază: organizarea ofertei prin concentrarea capitalului și contractualizarea relațiilor în plan orizontal și pe verticală, îndeosebi pe baza dezvoltării cooperăției rurale; consolidarea capacității de negociere a producătorilor agricoli prin dezvoltarea organizațiilor de profil; reducerea riscurilor de piață pe calea formării unui sistem public-privat de asigurare a recoltelor și a veniturilor, formarea unui sistem de informare asupra situației piețelor; dezvoltarea infrastructurii etc” (Ioan Davidovici).

„Analiza conceptuală a relației dintre capitalul social și managementul resurselor naturale, presupune în limitele unei abordări fundamentale, delimitări teoretice și operaționale aferente raporturilor cauzale. Studiarea teoretică a acestui tip de raport, indispensabilă celei empirice, permite decelarea traseelor de dezvoltare, și implicit de modernizarea comunităților umane, inclusiv cele rurale. Modul de gestionare al resurselor umane depinde, în esență, de capitalul social pe care îl deține o comunitate. Modul de respectare a mediului natural, de promovare a comportamentelor ecologice este determinat de calitatea capitalului social, de coeficientul de modernitate pe care acesta îl are” (Violeta Florian).

„Nivelul general de convergență economică regională în România depinde, în bună măsură, de performanțele sectorului agroalimentar, măsurate și prin diminuarea sensibilă a discrepanțelor teritoriale din înzestrarea cu resurse și factori de producție și din rezultate, știut fiind că una dintre particularitățile

esențiale ale agriculturii – zonalitatea teritorială a favorabilității – face ca, rareori, distribuția spațială a zonelor de producție (ofertă) să coincidă cu cea a centrelor de consum (cerere) de bunuri agroalimentare.

Pornind de la aceste premise, orice strategie de dezvoltare pe termen mediu sau lung, care vizează creșterea gradului de competitivitate și convergență regională a economiei României, nu poate face abstracție de prezența și viitorul sectorului agroalimentar, ca subsistem important al economiei naționale” (Filon Toderoiu).

Resursele agroecologice ale țării, resursele demografice potențiale și de capital, ponderea (încă) ridicată (dar mică în valoare absolută) a agriculturii în PIB, productivitatea muncii și randamentele scăzute, gradul prea ridicat de sărăcie rurală, reprezintă, prin discrepanțele prea mari față de media UE₂₇, factorii determinanți ai strategiei postintegrare pentru creșterea gradului de convergență instituțională și reală ai sectorului agroalimentar și ai spațiului rural românesc, constituind tot atâtea teme de cercetare pentru creșterea gradului de convergență economică europeană a sectorului agroalimentar românesc.

Cuvinte cheie: convergență economică (reală, instituțională), competitivitate, compatibilitate, coeziune economică și socială, dezvoltare rurală

Clasificare JEL: Q10, O18, O47

Filon TODEROIU

*Institutul de Economie Agrară
filon@eadr.ro*

CONVERGENȚA ECONOMICĂ REALĂ – DIMENSIUNI EUROPENE ȘI NAȚIONALE

REZUMAT

Efectele integrării europene asupra susținerii dezvoltării economice și sociale a țărilor membre, asupra procesului de convergență și de reducere a disparităților dintre statele membre constituie un domeniu de interes special, atât pentru cercetători, cât și pentru practicieni.

În România, politica guvernamentală de convergență economico - socială pare relativ difuz formulată, fiind cumva subsumată politicii de dezvoltare regională, pentru care s-a elaborat Programul de Convergență 2008 – 2011.

Se consideră că procesul complex de convergență economico - socială din orice țară sau comunitate de state, poate fi abordat din perspectiva a două principale unghiuri de tratare: ca stadiu al realizării convergențe și ca intensitate a procesului de realizare a convergenței.

Analiza statistică generală a procesului de convergență economică se bazează pe două seturi de indicatori relevanți: indicatori de structură economică și indicatori de performanță economică.

Foarte ilustrativ pentru decalajul de nivel de dezvoltare de recuperat prin convergență, este faptul că din cele 15 regiuni cu cel mai scăzut nivel de dezvoltare din UE-27, șase provin din România (Centru – 38%, Nord-Vest - 36%, Sud-Est – 33%, Sud-Muntenia – 32%, Sud-Vest Oltenia – 30%, Nord-Est – 25%).

Prin dezvoltarea economică din perioada 1999 – 2006, populația regiunilor cu un PIB / locuitor de peste 75 % din media UE – 27 a sporit cu ca. 10,6 mil. locuitori, dar regiunile mai slabe din punct de vedere economic au profitat doar în mică măsură de progresul de convergență din UE în prima jumătate a acestui deceniu.

Așadar, la nivel macroeconomic, chiar pe fondul prezenței, în perioada 2002 – 2006, a unui proces de creștere economică sistematică, tendința ușoară spre coeziune regională crescândă, din anii 2002 – 2004 (D și IDR descrescătoare), este urmată de un trend regresiv al acestei caracteristici calitative a dezvoltării, în anii 2005 – 2006 (D și IDR crescătoare).

Cuvinte cheie: convergență reală, competitivitate regională, disparitate regională, densitate regională

Clasificare JEL: B41; F15; F43; L25; R11

Cecilia ALEXANDRI

*Institutul de Economie Agrară al Academiei Române
cecilia@eadr.ro*

EVOLUȚIA PREȚURILOR PE FILIERELE AGROALIMENTARE DIN ROMÂNIA ÎN PERIOADA POST-ADERARE

REZUMAT

Problemele abordate în cadrul acestui studiu se referă în principal la funcționarea piețelor din cadrul filierelor agroalimentare, concurența pe piețele existente în diferitele stadii ale filierelor, procesul de convergență a prețurilor agricole în cadrul pieței unice europene și modul de transmitere a variațiilor de preț de la poarta fermei la consumatorul final, în această perioadă de extremă instabilitate a producției agricole și de volatilitate a prețurilor.

Creșterea acută a prețurilor agricole în perioada recentă constituie rezultatul unei combinații de factori structurali și conjuncturali. Printre factorii structurali amintim creșterea cererii la nivel global generată de creșterea veniturilor populației în țările cu economii emergente și apariția unor noi piețe. În același timp, oferta agricolă nu s-a dezvoltat în același ritm, existând un decalaj important între nivelul cererii și disponibilitatea ofertei. Oferta agricolă este limitată, în principal, de nivelul randamentelor la hectar și se află sub incidența procesului de declin a productivității agricole pe termen lung. Acțiunea factorilor structurali este amplificată de evenimente conjuncturale cum ar fi deficitele de producție datorate condițiilor climatice adverse, restricțiile comerciale ale anumitor țări, creșterea prețului petrolului, acțiunile speculative pe piețele agricole, etc.

Evoluția ascendentă a prețurilor agricole a condus la creșterea prețurilor la consumatorul final, deși materia primă agricolă reprezintă doar o parte destul de redusă din costurile unui produs alimentar. Transmiterea creșterii prețurilor agricole către consumatorul final constituie doar unul din elementele care au condus la creșterea prețurilor la consumator, la acesta adăugându-se creșterea prețurilor la combustibili, etc.

Principalele concluzii ale acestui studiu se referă la faptul că în țara noastră, ca și în majoritatea statelor nou aderate, piețele agricole au fost caracterizate de o instabilitate accentuată în anii 2007-2009, înregistrându-se variații semnificative ale prețurilor agricole mai ales pentru produsele vegetale. În România, transmiterea acestor variații către consumatorul final a fost însă amortizată pe filiere atât în cazul creșterii prețurilor agricole în anii 2007-2008 cât și în cazul scăderii acestora la sfârșitul lui 2008 și în anul 2009. De asemenea, procesul de convergență a

prețurilor agricole în cadrul pieții unice europene este încă în stadiu incipient, fiind mai evident numai în cazul cerealelor și a pieței produselor lactate.

Cuvinte cheie: filiere agroalimentare, prețuri agricole

Clasificare JEL: Q13

Camelia GAVRILESCU

*Institutul de Economie Agrară
cami_gavrilescu@yahoo.com ; cgavrilescu@eadr.ro*

**EVOLUȚII RECENTE ALE COMERȚULUI EXTERIOR AGROALIMENTAR
AL ROMÂNIEI**

REZUMAT

Lucrarea analizează modificările survenite în ultimii doi ani în comerțul exterior agroalimentar românesc, după aderarea la UE. Acestea sunt analizate utilizându-se balanța comercială la 2 și 4 digiți din clasificarea NC. Analiza s-a făcut pe principalele grupe de produse agricole, din punct de vedere al structurii, volumului, valorii și direcțiilor fluxurilor de export și import. Principalele concluzii indică o tendință ușoară de creștere a exporturilor, precum și o modificare în sens pozitiv a raportului produse primare / produse prelucrate în exporturile românești. Variațiile anuale ale exporturilor, importurilor și soldului comercial indică o evoluție fluctuantă a schimburilor comerciale, în corelație cu variația ofertei agroalimentare interne, cu deficiențele de performanță ale sectorului și cu modificările politicii comerciale.

Cuvinte cheie: comerț exterior agroalimentar românesc, post-aderare, UE

Clasificare JEL: Q17

SECȚIUNEA 1

CONSERVAREA BIO ȘI GEODIVERSITĂȚII CA SUPTOR AL DEZVOLTĂRII RURALE DURABILE ȘI CREȘTERII ECONOMICE ȘI SOCIALE ÎN ZONA HAȚEG – RETEZAT (PROIECT RO – 0023; RO – 0056 MF SEE 2009-2010)

**Violeta FLORIAN, Păun Ion OTIMAN, Filon TODEROIU, Marioara RUSU,
Mihai CHIȚEA, Lorena CHIȚEA, Monica TUDOR, Sorinel Ionel BUCUR,
Elisabeta ROȘU**

Institutul de Economie Agrară
filon@eadr.ro, florian_violeta@yahoo.com

LOGICA SOCIOECOLOGICĂ A UNEI ZONE RURALE: ȚARA HAȚEGULUI RETEZAT

REZUMAT

Formele de manifestare ale specificității rurale din zona Hațeg – Retezat sunt dictate de tipologiile economiilor rurale, de menținerea fenomenului agriculturii tradiționale ecologice, de existența unui set minimal de valori ecologice indus de instituțiile rurale. Logica devenirii sociale și ecologice se deduce din această specificitate, din modelele adaptative la contexte naturale și sociale nu întotdeauna prietenoase.

Cuvinte cheie: valoare ecologică, tipologie economie rurală, agricultură tradițională ecologică

Clasificare JEL: Q01, Q57

Dan GRIGORESCU

*Universitatea din București, Facultatea de Geologie și Geofizică
dangrig84@yahoo.com*

FACTORI AI STRATEGIEI DE DEZVOLTARE RURALĂ DURABILĂ ÎN GEOPARCUL ȚĂRII HAȚEGULUI

REZUMAT

Un Geoparc este un model nou de arie de protecție a naturii, inovativ prin abordarea strategică a conservării fondului natural în integralitate cu dezvoltarea socio-economică a regiunii. "Geoparcul dinozaurilor Țara Hațegului", denumirea completă a acestui Geoparc a fost recunoscut în plan național drept structura administrativă de protecție, în anul 2004, un an mai târziu fiind primit în cadrul Rețelei Europene a Geoparcurilor, sub coordonare UNESCO.

Obiectivele Planului de Management al Geoparcului au drept repere principale cele două componente esențiale ale conservării Naturii: bioconservarea și geoconservarea, valorificarea siturilor naturale prin educație și turism și dezvoltarea infrastructurilor necesare, formarea profesională prin cursuri oferite de către universitățile partenere în proiect, toate acestea reprezentând factori ai dezvoltării rurale durabile a Țării Hațegului.

Recentul proiect RO-00056 MF SEE- 2009–2010 coordonat de către Academia Română, în parteneriat cu Universitatea din București și Asociația intercomunală a Țării Hațegului în scopul creerii Centrului de cercetare a bio- și geodiversității regionale și a strategiei de dezvoltare durabilă prin integralitatea componentelor spațiului rural și implicarea directă a comunităților locale, reprezintă un model de abordare holistică a complexității problematice implicate de dezvoltarea socio-economică a regiunilor.

Păun Ion OTIMAN¹⁾, Gabriela BOTICI²⁾

*¹⁾ Institutul de Economie Agrară, ²⁾ Universitatea de Științe Agricole și Medicină
Veterinară a Banatului, Timișoara
otiman@acad.ro*

CERCETĂRI PRIVIND POTENȚIALUL TURISMULUI RURAL ÎN ZONA HAȚEG-RETEZAT

REZUMAT

Zona Hațeg-Retezat este spațiul rural înzestrat cu un potențial turistic ridicat fapt care a constituit premise dezvoltării permanente a turismului rural.

În lucrare sunt prezentate principalele resurse ale turismului rural din zona Hațeg-Retezat, cu referire specială la cadrul natural, economic și cultural, factori ai creșterii economice rurale și dezvoltării durabile prin utilizarea resurselor regenerabile ale zonei.

Marea diversitate a resurselor turistice constituie, totodată, premisa implementării în viitor a unor importante proiecte de turism rural în diferitele sale variante cu finanțare din fonduri europene și surse private naționale sau externe.

Cuvinte cheie: potențial turistic, resurse turistice (naturale, antropice), creștere economică, dezvoltare rurală.

Clasificare JEL: O12, O18, P25, P28

Alexandru T. BOGDAN, Iudith IPATE, G. F. TOBA, M. Th. PARASCHIVESCU, Amalia STRATEANU, M. ENACHE, Mariana SANDU

*Centrul de Studii si Cercetari de Biodiversitate Agrosilvica –ADD
al Academiei Romane
ipate.iudith@gmail.com*

**REZULTATE PRELIMINARE PRIVIND FOLOSIREA UNOR METODE
MODERNE DE GENOTIPIZARE PENTRU STUDIAREA ȘI CONSERVAREA
BIODIVERSITĂȚII ZOOTEHNICE ÎN ȚARA HAȚEGULUI**

REZUMAT

Cercetările privind identificarea biodiversității speciilor și raselor de animale din Țara Hațegului (12 localități) au început în luna iunie 2009. Echipa de cercetare a folosit instrumente moderne de monitorizare a biodiversității zootehnice - teste de biologie moleculară, bazate pe identificarea, amplificarea și caracterizarea acizilor nucleici, care au revoluționat conservarea resurselor genetice animale, pentru selecția asistată de gene, patologia de diagnostic și trasabilitatea produselor alimentare. Metoda originală Typi Fix – brevetată la nivel internațional de Prof. Brem - a fost folosită pentru prima dată în România de către cercetătorii din CSCBA pentru a descoperi polimorfismului ADN-ului și aplicabilitatea acestuia în identificarea biodiversității speciilor și trasabilității cărnii. Vulnerabilitatea raselor de animale de fermă este cauzată de lipsa de interes a crescătorilor pentru o anumită rasă. În Hațeg principalul mijloc de reducere a biodiversității animalelor de fermă este crossbreeding-ul. Au fost analizate proteinele prionice caracteristice rezistenței la scrapie reprezentate de codonii 136, 154, 171 de la 5 haplotipuri cunoscute. În rezultatele preliminare ale analizelor din Țara Hațegului au fost identificate 41 de genotipuri cu arginină (R) la codonul 171, care conferă rezistență, la schimbările structurale prionice ale scrapiei.

Cuvinte cheie: biodiversitate zootehnică, metoda Typi Fix, genotipizare, proteine prionice.

Mihaela PAUCĂ-COMĂNESCU, Mădălin ENACHE, Roxana ION, Marilena ONETE, Ioana COBZARU

*Institutul de Biologie al Academiei Române
madalin.enache@ibiol.ro*

**EVALUAREA STĂRII ACTUALE ȘI MONITORIZAREA
HABITATELOR PROTEJATE DIN ZONA ȚĂRII HAȚEGULUI – RETEZAT
ÎN VEDEREA STABILIRII MĂSURILOR DE PROTECȚIE**

REZUMAT

Zona Țării Hațegului și a Munților Retezat prezintă un potențial al biodiversității actuale peste media țării și a Europei și se încadrează, în mai multe categorii de arii protejate: Rezervația Științifică „Gemenele” (Legea 5/2000), Parcul Național Retezat (Legea 5/2000), Rezervația Biosferei (Munții Retezat), parcul natural Geoparcul Dinozaurilor-Țara Hațegului (H.G. 2151/2004). Zonele sunt incluse în rețeaua europeană Natura 2000: ROSCI0217 Retezat și ROSCI0236 Strei-Hățeg (O.M.1964/2007) și ROSPA0084 Munții Retezat (H.G. 1284/2007).

Menținerea unei stări favorabile de conservare a habitatelor cu valoare mare a biodiversității se poate face prin evaluarea stării actuale de conservare, identificarea cauzelor de declin, monitorizarea și aplicarea metodelor adecvate de protecție. În acest scop am realizat evaluarea habitatelor și încadrarea lor în tipurile recunoscute în rețeaua Natura 2000.

În ROSCI0217 Retezat au fost identificate 11 tipuri de habitate, două fiind prioritare. S-au avut în vedere habitatele localizate la limita nordică a Rezervației Gemenele, pe culmea „Piciorul Colțului” și pe văile superioare ale râurilor Râul Mare, Râușor, Nușoara/Sibișel, Lăpușnicul Mare.

În ROSCI0236 Strei-Hățeg prospectarea și inventarierea habitatelor s-a realizat de-a lungul râurilor Galbena, Râul Mare, Sibișel, Râul Bărbat și Strei.

A rezultat că, față de habitatele de interes comunitar incluse în formularul standard Natura 2000 pentru acest sit, există mult mai multe habitate importante, dintre care am identificat 9 tipuri.

Includerea lor în lista de habitate protejate și monitorizarea lor conform metodologiilor adecvate, se impune, cu maximă urgență, în special pentru habitatele de pajiști umede și a celor de turbării, situate de-a lungul Streiului și Sibișelului.

Cuvinte cheie: Natura 2000, ROSCI0217 Retezat, ROSCI0236 Strei-Hățeg, habitate

Clasificare JEL: Q20

Violeta FLORIAN¹⁾, Păun Ion OTIMAN¹⁾, C. IONESCU²⁾, Aurel PISOSCHI²⁾

¹⁾ Institutul de Economie Agrară

²⁾ Academia Română

florian_violeta@yahoo.com

**DEZVOLTAREA DURABILĂ A ȚĂRII HAȚEGULUI - RETEZAT
ORIENTĂRI STRATEGICE**

REZUMAT

Strategia propusă pentru zona rurală a Țării Hațegului Retezat încercă să impună o nouă filozofie bazată pe conceptul de dezvoltare rurală durabilă, care, presupune îmbinarea armonioasă între componenta economiei agricole (și forestieră) și componenta economiei rurale neagricole, fundamentată pe următoarele principii: armonia dintre economia rurală și mediul înconjurător, naturalizarea spațiului rural prin păstrarea mediului natural, utilizarea resurselor naturale locale, cu precădere a resurselor regenerabile, diversificarea, prin pluriactivitatea structurii economiei agricole, prin extinderea economiilor agroalimentare, a economiilor neagricole și a serviciilor.

SECȚIUNEA 2

DEZVOLTARE RURALĂ DURABILĂ

Dr. Maria Vincze, Dr. Elemer Mezei, Drd. Kinga Kerekes

*Facultatea de Științe Economice și Gestiunea Afacerilor,
Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca
vinczefev@yahoo.com*

ASPECTE SPECIFICE ALE OCUPĂRII FORȚEI DE MUNCĂ DIN MEDIUL RURAL

REZUMAT

Ocuparea forței de muncă din mediul rural este o temă intensiv cercetată în Uniunea Europeană, dar mai ales în România, unde 45% din populație (9.7 milioane de persoane) locuiește în mediul rural. În ultimii 20 de ani, cercetători și politicieni sunt de acord asupra motivele subdezvoltării ruralului românesc: infrastructură subdezvoltată, populația îmbătrânită, cu un nivel scăzut de educație și pregătire profesională, spirit antreprenorial redus, insuficiența serviciilor, dependență excesivă de activități agricole, precum și preponderența gospodăriilor agricole de mici dimensiuni, unde aproape două treimi a populației rurale este (sub) ocupată, dar care nu produc pentru piață.

Acești factori cauzează nu numai sărăcirea populației rurale, care duce la exodul populației tinere, cu inițiativă, către mediul urban sau, chiar în străinătate, dar și slaba contribuție a populației rurale la bugetul local și de stat, deoarece, din lipsa veniturilor financiare, taxele și contribuțiile plătite de aceștia au o proporție foarte mică (Alexandri și Luca, 2008).

În perioada tranziției (1990-2000), agricultura a “absorbit” atât forța de muncă rurală disponibilizată din alte sectoare ale economiei, cât și mare parte a tinerilor din rural intrați pe piața forței de muncă. Astfel în anul 2000, 43,9% din populația ocupată a țării lucra în agricultură. În perioada 2000-2008, considerată o perioadă de revenire, de creștere economică, rata ocupării în agricultură a scăzut la 28,2% în 2008, dar această valoare încă depășește de opt ori media UE.

Este oare agricultura de subzistență singura “scăpare” pentru populația rurală? Sunt oare și alte alternative? Cum arată oferta forței de muncă rurale în momentul actual? Poate această forță de muncă potențială crea oportunități de relansare economică și să se folosească de aceste oportunități? Se poate vorbi de un rural românesc “omogen” din perspectiva ocupării forței de muncă, sau situația este teritorial diferențiată? Aceste ar fi câteva întrebări, la care cercetarea noastră încearcă să răspundă.

Ana URSU¹, Octavian NEGREA²

¹*Institutul de Cercetare pentru Economia Agriculturii și Dezvoltare Rurală*
iceadrana@yahoo.com

²*S.C. Agroserv Management S.R.L*
agroserv_management@yahoo.com

ELABORAREA UNUI PROGRAM EXPERIMENTAL DE FORMARE
PROFESIONALĂ CONTINUĂ A ADULȚILOR DIN MEDIUL RURAL
PENTRU OCUPAȚIA DE AGRICULTOR ÎN CULTURI VEGETALE ȘI
CRESCĂTOR DE ANIMALE

REZUMAT

Cercetarea întreprinsă are rolul de a contribui la creșterea coerenței sistemului actual de formare profesională continuă a adulților din mediul rural, din perspectiva învățării pe tot parcursul vieții.

Prioritățile în elaborarea programului experimental de formare profesională au fost stabilite -pentru zona de sud a României - pe baza următoarelor criterii: numărul persoanelor active care practică ocupația. Programul de formare pentru ocupația de agricultor și crescător de animale este solicitat de circa 50% din persoanele active din mediul rural și de aceea i s-a acordat prioritate; eficacitatea formării prin programul pentru îmbunătățirea parametrilor tehnici, economici și calitativi ai producției; timpul redus în care formarea produce efecte măsurabile; cerințele pieței muncii din agricultură care pot influența prioritatea programelor de formare; efectul programelor asupra reducerii populației din mediul rural, ocupate în activități agricole; alte cerințe locale, zonale sau naționale etc.

Obiectivul programului constă în însușirea de cunoștințe noi și aptitudini pentru obținerea unor performanțe superioare în cultura plantelor de câmp și creșterea animalelor precum și dezvoltarea competențelor ocupației de agricultor în culturi de câmp și crescător de animale.

Programul de formare ce se elaborează, va conține informații complete, astfel încât să poată fi utilizat de formatori. Astfel, vor fi definite: tipul de program; ocupația; obiectivele programului; condițiile de acces și durata programului; locul de desfășurare a programului; formele de organizare; planul de pregătire-desfășurarea cronologică a programului de formare; numărul de participanți; formele și modalitățile de evaluare a programului de formare; programa de pregătire; modalitățile de evaluare a participanților la programul de formare; resursele materiale; resursele umane.

Cuvinte cheie: formare profesională continuă, ocupație, program de inițiere/perfecționare, competențe, agricultor, etc.

Camelia APETROAIE

*Oficiul Județean de Consultanță Agricolă Iași
camelia_apetroaie@yahoo.com*

DIFICULTĂȚILE ȘI IMPACTUL ATRAGERII FONDURILOR EUROPENE DE CĂTRE PRODUCĂTORII AGRICOLI

REZUMAT

Procesul de integrare a României în Uniunea Europeană presupune accesul la diverse finanțări pentru populația din mediul rural în general și pentru producătorii agricoli în special.

Scopul lucrării este de a prezenta procesul de accesare a finanțărilor care poate fi privit din mai multe puncte de vedere: condițiile de îndeplinit, criteriile de selecție a proiectelor, posibilitățile de elaborare a proiectelor, dificultățile întâmpinate de solicitanți, rezultatele practice ale atragerii fondurilor europene.

În lucrare accentul este pus pe analiza și rezultatele obținute la două măsuri specifice de finanțare pentru mediul rural: 141 „Sprijinirea fermelor agricole de semi - subzistență ” și 112 „Instalarea tinerilor fermieri ”.

Analiza se referă la: gradul de informare a posibilibor beneficiari, modul de implicare a diverselor instituții pentru informarea acestora, condițiile de îndeplinit și documentația necesară, dificultăți în obținerea acestora, modul de elaborare a proiectelor și etapele de depunere a lor.

Lucrarea prezintă aceste elemente cu implicațiile lor pe termen lung. Sunt acțiuni desfășurate în județul Iași de către specialiștii din consultanța agricolă ieșeană, precum și de către alte instituții și firme private de profil, dar și abordări necorespunzătoare pentru procesul de atragere a fondurilor europene.

În unele cazuri implicarea administrației locale și a consultanței agricole a avut rezultate favorabile prin susținerea acestui demers, iar în alte cazuri a existat reticență din partea posibilibor beneficiari ai fondurilor europene.

În acest context, atragerea finanțărilor comunitare în spațiul rural este o oportunitate pentru dezvoltarea activităților agricole, realizarea investițiilor pentru modernizarea fermelor și susținerea procesului de dezvoltare rurală.

Cuvinte cheie: finanțări, fonduri europene, proiecte, consultanță.

Clasificare JEL: Q 14, Q 16.

Cosmin SALASAN

*Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară a Banatului, Timișoara –
Facultatea de Management Agricol
cosminsalasan@gmail.com*

**POPULAȚIA RURALĂ ÎN CONTEXTUL MODIFICĂRILOR STRUCTURALE
DIN AGRICULTURA ROMÂNEASCĂ**

REZUMAT

Lucrarea analizează populația activă și dinamica acesteia în perioada preaderării României la Uniunea Europeană în contextul modificărilor structurale legate de proprietate, de dimensiunea exploatațiilor și gospodăriilor rurale, cu accent special pe relațiile de muncă și statutul persoanelor implicate. Analiza este focalizată pe două elemente importante: forța de muncă familială neremunerată și angajații temporari, ambele la dimensiuni impresionante. Interesul asupra acestor segmente rămâne ridicat în paralel cu ratele pozitive ale migrației spre rural și ale dezvoltărilor posibile generate de cadrul de sprijin constituit prin Programul Național de Dezvoltare Rurală.

Nicoleta MATEOC-SÎRB*, Păun Ion OTIMAN, Camelia
GAVRILESCU**,
Teodor MATEOC*, Vasile GOȘA*, Camelia MĂNESCU***

** Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară a Banatului, Timișoara
– Facultatea de Management Agricol*

*** Institutul de Economie Agrară, București
mateocnicol@yahoo.com*

STUDIU CU PRIVIRE LA RESURSELE NATURALE ȘI DEZVOLTAREA DURABILĂ ÎN ZONELE RURALE DIN BANAT

REZUMAT

Dezvoltarea durabilă trebuie abordată și înțeleasă sub toate dimensiunile sale: umană, economică, tehnologică și ecologică.

Conceptul de dezvoltare durabilă a apărut ca urmare a degradării sistemice a condițiilor naturale la nivel global ca efect al exploziei demografice și al dezvoltării economice din ultimele două secole ale mileniului doi. Comisia Mondială pentru Mediu și Dezvoltare în raportul „Viitorul nostru comun” (1985), cunoscut și sub numele de „Raportul Bruntland”, definește dezvoltarea durabilă ca: „dezvoltarea care urmărește satisfacerea nevoilor prezentului fără a compromite posibilitatea generațiilor viitoare de a-și satisface propriile nevoi.”

Provocările lansate de noul concept de dezvoltare societății umane în ansamblu va face ca acest proces să fie de lungă durată. De asemenea, trebuie să se țină cont de faptul că în prezent și cei săraci trebuie să atingă condiții decente de trai, iar populația planetei este pe an ce trece mai mare și impune un consum suplimentar de resurse cu posibile dezechilibre naturale. Deci, dezvoltarea durabilă se realizează în strânsă legătură cu evoluția economică și ecologică, și reprezintă un proces lung de schimbări lente care permit folosirea pe termen lung a mediului.

În acest context, am considerat că analiza resurselor naturale locale disponibile, care permit dezvoltarea unor activități specifice zonei și constituie surse de venit pentru locuitorii din zonă, este esențială în stabilirea strategiei de dezvoltare a economiei locale. Analiza resurselor naturale locale disponibile s-a făcut utilizând date culese din comune din Banat, cu ajutorul a două tipuri de chestionare, unul aplicat la nivel de comună, iar al doilea aplicat la nivel de gospodărie agricolă.

Rezultatele obținute ne permit să constatăm că dezvoltarea societății în viitor, care implică stabilizarea populației și asigurarea unui trai decent tuturor cetățenilor, va putea fi realizată numai în condițiile în care economia va fi

structurată pe valorificarea mai eficientă a resurselor naturale și în armonie cu mediul înconjurător.

Cuvinte cheie: dezvoltare durabilă, chestionare, resurse naturale locale

Clasificare JEL: Q01

Elena SIMA

*Institutul de Economie Agrară al Academiei Române
elena.sima2008@yahoo.com*

MANAGEMENTUL RESURSELOR NATURALE ÎN SPAȚIUL RURAL

REZUMAT

Întreaga viață economică, socială și spirituală depinde de resursele naturale, puse în valoare sub diferite forme, în funcție de inteligența și priceperea umană. Comunitatea internațională conștientizează, din ce în ce mai mult, importanța pe care capitalul natural o are în crearea unei economii competitive, în asigurarea securității naționale și a justiției sociale. În ultimii ani, creșterea economică a dublat impactul ecologic asupra planetei, iar presiunea asupra mediului a înregistrat o creștere rapidă, ceea ce adus la apariția unui deficit de resurse naturale atât pentru generațiile actuale, cât și pentru cele viitoare. În acest context, ideea de dezvoltare se redefinește la nivel global.

Scopul lucrării este de a identifica măsurile necesare îmbunătățirii managementului resurselor naturale în vederea dezvoltării spațiului rural, definite și aplicate prin intermediul unui cadru internațional de acțiune, care cuprinde măsuri legale, cu caracter obligatoriu, în forma tratatelor sau a convențiilor, sau cu caracter neobligatoriu, în forma declarațiilor, rezoluțiilor sau a seturilor de linii directoare și orientări politice, măsuri instituționale și mecanisme de finanțare viabile.

Acest cadru care acționează la nivel internațional, format în timp și aflat într-o evoluție dinamică, evidențiază așezările umane rurale, ca formă distinctă de antropizare a teritoriului, aflate cu componentele fizico-geografice ale naturii într-o serie de relații durabile, întărite prin tradiții, obiceiuri și interese, exprimate în peisaj prin diferite tipuri de comunități rurale.

Cuvinte cheie: dezvoltare durabilă, resurse, protecția mediului, spațiu rural

Clasificare JEL: Q01, Q20, Q56

Sorin BUCUR, Carmen BUCUR

Institutul de Economie Agrară
bucursorinelionel@yahoo.com, elenavcarmenbucur@yahoo.com

ASPECTE ALE GRADULUI DE DEZVOLTARE ECONOMICO-SOCIALĂ A
SPAȚIULUI RURAL ROMÂNESC – STUDIU DE CAZ: COMUNA SOHATU,
JUDEȚUL CĂLĂRAȘI

REZUMAT

Situată într-o zonă de câmpie, cu un număr de locuitori de 3093 de persoane în anul 2009 și la 40 de km de municipiul București, comuna Sohatu din județul Călărași, compusă din 2 sate – Sohatu și Progresu – prezintă o serie de caracteristici specifice, rezultat atât al amplasării geografice cât și al evoluției economico-sociale. Conform ultimelor informații statistice disponibile, care stau și la baza atragerii de fonduri pentru dezvoltarea locală, comuna Sohatu este încadrată într-o zonă cu vulnerabilitate ridicată la poluarea cu nitrați și cu o incidență mare la secetă. De asemenea, se apreciază că rata sărăciei se situează în jurul valorii de 44,8%, pentru ca profunzimea sărăciei și severitatea acesteia să ia valori cuprinse de 13,8%, respectiv de 6,2%. Altfel spus, comuna Sohatu se încadrează în categoria comunelor cu risc maxim de sărăcie.

Pornind de la aceste considerente, prezentul demers încearcă să surprindă câteva aspecte legate de gradul de dezvoltare a comunei Sohatu, din perspectivă economico-socială.

Cuvinte cheie: dezvoltare economico-socială, caracteristici, spațiu rural, sărăcie.

Clasificare JEL: J10, J20, J61, J62.

Robert Gabriel DRAGOMIR, Daliana Ecaterina TASCOVICI

*Facultatea de Contabilitate și Finanțe, Câmpulung Muscel, Universitatea „Spiru
Haret”*

robert73d@yahoo.com, dalianatascovici@yahoo.com

**EVOLUȚIA CAPITALULUI DEMOGRAFIC A ZONEI RURALE MUSCEL –
ANALIZĂ DE CAZ PE COMUNELE LEREȘTI, ALBEȘTII DE MUSCEL,
VALEA MARE PRAVĂȚ ȘI SCHITU GOLEȘTI**

REZUMAT

Lucrarea de față își propune realizarea unui studiu comparativ al principalilor indicatori demografici (Numărul de persoane/gospodărie, Număr mediu de persoane/gospodărie, Număr mediu de copii sub 14 ani/gospodărie, Structura pe număr de persoane a gospodăriei, Structura pe vârste a gospodăriei, Structura pe sexe a populației, Structura pe sexe a capilor de familie, Structura educațională) în perioada 2004 – 2008 din arealul Muscel.

Ion CERTAN

*Universitatea de Stat din Moldova
certan@yahoo.com*

**ASOCIAȚIILE DE ECONOMII ȘI ÎMPRUMUT DIN REPUBLICA MOLDOVA:
REALIZĂRI ȘI ASPIRAȚII**

REZUMAT

Reformarea agriculturii naționale este influențată, considerabil, de resursele financiare și, în primul rând, de investiții. Resursele financiare pot proveni din activitatea de producere a bunurilor și/sau a serviciilor. În anul 2008 structural au dominat, în proporții de 51.3%, investițiile din mijloacele proprii, urmate de mijloacele investitorilor străini /18.4%/ și bugetul de stat /11.4%/. Aceste resurse investiționale acoperă necesitățile investiționale doar parțial.

Specificul agriculturii dictează necesitatea de a împrumuta resurse. Chiar dacă în ultimii șapte ani valoarea creditelor acordate agenților economici din sectorul agrar al țării noastre a sporit aproape de 7 ori, ele nu-s suficiente pentru a asigura necesitățile investiționale și sunt ineficiente dat fiind că rata dobânzii este extrem de împovărătoare. În țara noastră se promovează ideea dezvoltării cooperativelor de împrumut, care, conform rapoartelor financiare, la finele anului 2008 numărau 422 asociații cu volumul consolidat al activelor ce constituie 590,7 mil. lei. Din numărul total al asociațiilor 84 nu au contractat credite bancare și împrumuturi externe, 20 au atras depuneri de economii de la membrii săi, iar 43 asociații au activat din surse proprii de finanțare care au constituit 718,3 mii lei.

Ponderea maximă în structura activelor asociațiilor revine împrumuturilor acordate care alcătuiesc 85,7 la sută din valoarea totală a activelor, înregistrând în anul 2008 o creștere de 179,6 mil. lei (55,0%) față de nivelul anului 2007. Rata de rentabilitate a activelor este de 3,0 la sută, înregistrând o majorare de 1,6 puncte procentuale față de valoarea înregistrată la finele anului 2007. Astfel dezvoltarea asociațiilor de economii și împrumut va conduce în perspectivă la sporirea eficienței activității sectorului agroalimentar.

Vergina CHIRIȚESCU

Institutul de Economie Agrară
v.chiritescu@yahoo.com

**DEZVOLTAREA RURALĂ DURABILĂ ÎN ROMÂNIA –
NECESITATE ȘI OBIECTIV PRIORITAR**

REZUMAT

Scopul prezentei lucrări este acela de a aduce din nou în prim plan o problemă stringentă a României, respectiv a necesității găsirii unor soluții viabile și de perspectivă, precum și a aplicării acestora pentru dezvoltarea durabilă a spațiului rural.

La elaborarea acestei lucrări au fost folosite numeroase surse bibliografice, încercându-se efectuarea unei sinteze a informațiilor obținute, precum și efectuarea unei analize mai mult sau mai puțin teoretice a problematicii dezvoltării rurale durabile.

Concluzia fără echivoc a acestei lucrări este aceea că, dezvoltarea rurală durabilă în România a fost și rămâne o problemă de certă actualitate, încă nerezolvată. În contextul României ca stat membru al Uniunii Europene, se impune ca o necesitate dezvoltarea integrată și pe termen lung a spațiului rural.

Ilie BĂDESCU, Lucian DUMITRESCU, Veronica DUMITRAȘCU

*Institutului de Sociologie al Academiei Române
veronica.dumitrascu@gmail.com*

**UNIVERSITATEA ȚĂRĂNEASCĂ - CATALIZATOR AL DEZVOLTĂRII
COMUNITARE**

REZUMAT

Ideea Universității Țărănești se naște într-o vreme în care spațiul rural, cu problemele și frământările lui, este ignorat. Ruralul românesc trece printr-o criză legată de scăderea natalității, migrația tinerilor în străinătate și mediul urban, lipsa locurilor de muncă. În acest cadru, rolul proiectului Universității Țărănești este acela de a analiza spațiului rural românesc actual, în scopul identificării problemelor cu care se confruntă acesta și a formulării soluțiilor cele mai potrivite pentru renașterea și dezvoltarea comunităților rurale. Continuator al tradiției școlii gustiene, proiectul propus se concentrează pe cele patru domenii ale studiului vieții rurale : cultura muncii, cultura minții, cultura sănătății și cultura sufletului, la care se adaugă cultura și educația pentru mediu. În acest sens, organizarea de asociații comunitare locale, inițierea unui curs de formare a specialiștilor pentru întreținerea serviciilor locale, asistența metodologică pentru atragerea de resurse în serviciul unor programe de dezvoltare comunitară bazate pe parteneriat între comunități și inițierea unor forme asociative de tineret, pe suportul unui studiu de caz (un sat-model) vor constitui modalități de intervenție a proiectului în spațiul comunitar. Cum se poate antrena comunitatea rurală însăși în programele de dezvoltare? și cum își poate valorifica comunitatea resursele? sunt întrebările cheie la care Universitatea Țărănească ca principal catalizator al dezvoltării comunitare este menită să răspundă. Proiectul nu își dorește doar să aducă în vedere problemele cu care se confruntă mediul rural, ci își dorește să propună și soluții de intervenție în mediul comunitar pentru a răspunde nevoilor comunităților și pentru a iniția reforme pentru conservarea și dezvoltarea satului românesc.

Ilie BĂDESCU, Valentina PRICOPIE

*Institutului de Sociologie al Academiei Române
iliebadescu@gmail.com, valpricopie@gmail.com*

**ROLUL COMUNITĂȚILOR-PILOT ÎN PROIECTELE DE DEZVOLTARE
DURABILĂ.
UN EXPERIMENT ÎN MICROREGIUNEA DE DEZVOLTARE OLTENIA DE
SUB MUNTE.**

REZUMAT

În perioada mai 2008 – mai 2009, Institutul de Sociologie al Academiei Române, în colaborare cu Fundația Națională pentru Civilizație Rurală Niște Țărani, a organizat sesiuni științifice și cercetări punctuale asupra microregiunii de dezvoltare Oltenia de sub Munte din zona Horezu, județul Vâlcea. Acestea s-au încadrat într-un program mai larg – *Universitatea Țărănească Dimitrie Gusti* – înființată în satul Slătioara din microregiunea-pilot.

Universitatea Țărănească are drept obiectiv prioritar formarea elitelor rurale și a actorilor locali asociativi, a competențelor necesare managementului proiectelor de dezvoltare rurală, precum și atragerii fondurilor de dezvoltare rurală. Structura pentru anul 2008-2009 a Universității Țărănești preia cele patru domenii fundamentale ale vieții țărănești definite de Dimitrie Gusti – cultura muncii, cultura minții, cultura sănătății și cultura sufletului, la care am adăugat cultura și educația pentru mediu.

Comunicarea noastră se focalizează pe acțiunile de cercetare și de vizibilizare întreprinse în cadrul acestui proiect prin implicarea și responsabilizarea actorilor locali identificați în zona vizată, astfel: prezentarea primelor două sesiuni științifice organizate de Universitatea Țărănească în mai și septembrie 2008, a Simpozionului Național *Actualitatea lui Dimitrie Gusti* – care a avut loc în 20 mai 2009 la Biblioteca Centrală Universitară și a rezultatelor cercetării monografice întreprinse de cercetători din cadrul Institutului în iunie 2008 în zona Oltenia de Sub Munte.

Emilia UNGUREANU, Mădălina NEACȘU

*Universitatea din Pitești
emiliaungureanu@yahoo.com*

**POLITICA DE DEZVOLTARE RURALĂ ȘI IMPACTUL ACESTEIA ASUPRA
OCUPĂRII FORȚEI DE MUNCĂ ÎN UNIUNEA EUROPEANĂ**

REZUMAT

Uniunea Europeană are o politică activă de dezvoltare rurală pentru că aceasta ne ajută să ne atingem obiective valoroase pentru regiunile noastre rurale și pentru oamenii care trăiesc și muncesc acolo.

Cu peste 56% din populația din cele 27 de state membre ale Uniunii Europene (UE) care trăiesc în zonele rurale, care acoperă 91% din teritoriu, dezvoltarea rurală este un domeniu de importanță vitală al politicii. Agricultură și silvicultură rămân esențiale pentru utilizarea terenurilor și gestionarea resurselor naturale din zonele rurale ale UE, precum și o platformă pentru diversificarea economică în comunitățile rurale. Consolidarea politicii UE de dezvoltare rurală este, prin urmare, o prioritate generală a UE.

Inițial o parte a politicii de coeziune, politica de dezvoltare rurală reprezintă astăzi al 2-lea pilon al politicii agricole comune (PAC), iar din 2007 ea a beneficiat de un fond special, FEADR. Conceput pentru a putea adapta la întreaga gamă de situații rurale, acest pilon reunește diverse măsuri, inclusiv ajutor financiar agricultorilor, protecția mediului și dezvoltarea turismului rural. Această politică va revizui măsurile prin care politica europeană de dezvoltare rurală a fost creată, și va evalua modul în care aceasta este ancorată între politicile UE. Diversitatea dezvoltării rurale în Europa poate fi explicată astăzi prin modernizarea proceselor agricole, prosperitatea economică, condițiile geografice ale fiecărei țări, precum și perioada de timp de când aceasta a devenit membră a Uniunii Europene.

Camelia GAVRILESCU, Camelia TOMA, Crina TURTOI

*Institutul de Economie Agrară
cami_gavrilescu@yahoo.com, cameliatoma2004@yahoo.fr, cturtoi@yahoo.com*

O ANALIZĂ A TIPOLOGIEI ȘI STRUCTURII FERMELOR ROMÂNEȘTI

REZUMAT

Lucrarea are drept scop diagnosticarea stării actuale, identificarea principalelor evoluții din ultimul deceniu și a unor măsuri de creștere a caracterului comercial. Exploatațiile agricole sunt clasificate și analizate după mai multe criterii (dimensiune fizică, economică, profil de producție, forța de muncă, utilizarea inputurilor etc.), făcându-se în același timp comparația cu fermele din celelalte țări membre ale UE. Concluziile arată că structura fermelor românești este mult diferită de cea din UE și măsurile ce trebuie aplicate pe termen scurt, mediu și lung sunt atât de natură economică, cât și socială și juridică.

Cuvinte cheie: exploatații agricole, subzistență, semi-subzistență, ferme comerciale

Clasificare JEL: Q15

Ana URSU

*Institutul de Cercetare pentru Economia Agriculturii și Dezvoltare Rurală
iceadrana@yahoo.com*

STUDIU TEHNICO-ECONOMIC PRIVIND MANAGEMENTUL
ORGANIZĂRII UNEI EXPLOATĂȚII ZOOTEHNICE DE TIP ASOCIATIV

REZUMAT

Scopul studiului constă în proiectarea unei exploatații moderne, de dimensiuni economice, care să producă lapte, carne și ouă, în sistem asociativ și care să devină competitivă într-un mediu concurențial în plină expansiune. Analiza efectuată este corelată la viziunile teoretice în domeniul dat, de a stabili și organiza procesele de producție în condiții de eficiență economică.

Proiectarea unei exploatații agricole eficiente în concordanță cu situația existentă în agricultura țărilor din Uniunea Europeană, reprezintă o necesitate stringentă și de mare actualitate în strategia de dezvoltare a agriculturii românești pe termen mediu și lung.

Urmând direcțiile principale de fundamentare a tehnologiilor moderne de creștere și exploatare a animalelor, în concordanță cu normele europene, s-a reușit structurarea elementelor tehnico-economice pe baza cărora se va realiza studiul. Aceste elemente se referă la: mărimea și dimensiunea exploatației; devizul tehnologic; bugetul activității; fișa rezumativă a indicatorilor economico-financiarilor de sinteză; fișa cu echipamentele tehnice pentru mecanizarea lucrărilor în zootehnie.

Etapile de proiectare stabilite în cadrul studiului: stabilirea structurii de producție a diferitelor specii și grupe de animale; stabilirea structurii suprafeței și a producțiilor necesare structurii furajere; proiectarea structurii bugetului de venituri și cheltuieli pentru culturile vegetale și pentru speciile de animale luate în studiu în perioada 2008-2013; cuantificarea dimensiunii economice și determinarea clasei de mărime economică a tipului de exploatație; recomandări privind măsurile tehnice, tehnologice, financiare și de altă natură pentru atingerea parametrilor stabiliți, etc.

Cuvinte cheie: management, exploatație, dimensiune și mărime economică, eficiență economică, etc

Monica TUDOR

*Institutul de Economie Agrară
monik_sena@yahoo.com*

TRENDURI DEMO-OCUPAȚIONALE ALE CAPITALULUI UMAN RURAL –
OPORTUNITATE SAU RISC PENTRU DEZVOLTAREA RURALĂ
DURABILĂ !?!-

REZUMAT

45% din totalul populației României continuă să își ducă existența în spațiul rural iar din aceștia, 4,5 milioane persoane sunt raportate statistic ca aparținând populației active. Deși rata de activitate a populației rurale este superioară celei urbane (65%, respectiv 62%) se pune problema dacă spațiul rural românesc dispune în mod real de capital uman capabil să îi susțină dezvoltarea economică viitoare !?!

Studiul tendințelor demo-acupaționale ale populației rurale conturează un fundal mai degrabă pesimist; astfel, spațiul rural se confruntă cu o tendință moderată de îmbătănire demografică, resursele de reînnoire ale forței de muncă fiind practic epuizate. O mare parte a populației ocupate rurale – peste 60% - continuă să fie ocupată în agricultură din cauza lipsei alternativelor ocupaționale în celelalte sectoare de activitate și nivelului scăzut de pregătire profesională. Mobilitatea ocupațională a populației active tinere din rural duce la transferul componentei dinamice și mai bine educate a capitalului uman rural către zonele urbane sau, mai grav, dincolo de granițele țării.

Spațiul rural se confruntă deja cu un deficit semnificativ de forță de muncă realmente disponibilă, cu tendințe de acutizare a fenomenului pe termen scurt. Îmbătrânirea demografică a populației care își duce existența în mod real în spațiul rural românesc va genera presiuni majore asupra sistemelor de securitate socială și de pensii; Migrația forței de muncă tinere și cu un nivel educațional mai ridicat vor face ca disponibilul real de forță de muncă rurală să fie din ce în ce mai îmbătrânit și cu un nivel scăzut de pregătire profesională și, odată în plus, vor accelera tendința de deșertificare demografică în unele areale rurale.

Cuvinte cheie: spațiu rural, capital uman, forță de muncă, tendințe demografice, tendințe ocupaționale

Clasificare JEL: J11, J21, J 82, R23

Robert Gabriel DRAGOMIR, Daliana Ecaterina TASCOVICI

*Facultatea de Contabilitate și Finanțe, Câmpulung Muscel, Universitatea „Spiru
Haret”*

robert73d@yahoo.com, dalianatascovici@yahoo.com

STRUCTURA OCUPAȚIONALĂ A ZONEI RURALE MUSCEL – ANALIZĂ
DE CAZ PE COMUNELE LEREȘTI, ALBEȘTII DE MUSCEL, VALEA MARE
PRAVĂȚ ȘI SCHITU GOLEȘTI

REZUMAT

În lucrarea prezentă analizăm comparativ structura ocupațională pentru următoarele domenii: agricultură, industrie și construcții, servicii, comerț, administrație și categorii socio-profesionale: elev, student, casnică, pensionari de stat, pensionari CAP, șomer etc., a gospodăriilor rurale din comunele menționate.

Lucian TANASĂ

*Academia Română, Filiala Iași, Institutul de Cercetări Economice și Sociale „Gh.
Zane”
lucitan2662@yahoo.com*

IMPORTANȚA GASTRONOMIEI TRADIȚIONALE ÎN TURISMUL RURAL

REZUMAT

La nivel mondial se pune accentul tot mai mult pe dezvoltarea comunităților locale prin creșterea importanței acordate sistemelor agroalimentare locale. Aceste sisteme sunt considerate a fi o bogăție incomensurabilă pentru dezvoltarea unor comunități, întrucât constituie sursa principală de produse agroalimentare proaspete pentru magazinele locale, piețele țărănești, restaurantele și structurile de primire turistică dintr-o regiune. Resursa locală trebuie exportată în afara regiunii, în cazul produselor agroalimentare impunându-se valorificarea acestora, mai ales în zonele în care se identifică ca fiind singura resursă.

În ultimii ani, se observă o tendință a gastronomiei, în special a celei tradiționale, de a penetra în sfera experiențelor și atracțiilor turistice. În multe cazuri a mânca sau a bea pe timpul unei vacanțe, incluzând aici consumul produsului turistic local în toată complexitatea sa, poate fi comparat cu vizitarea unor obiective turistice.

În cadrul competiției acerbe la nivelul destinațiilor turistice, cultura locală în întreaga sa complexitate a devenit o sursă valoroasă de produse turistice noi și activități care să atragă și să amuze turiștii. Gastronomia, mai ales cea tradițională, joacă un rol aparte în sfera industriei turistice, nu doar datorită faptului că mâncarea și băutura sunt vitale în cadrul experienței turistice, dar și datorită faptului că gastronomia a devenit o sursă primordială a identității unei anumite regiuni bazată pe consumul produselor agroalimentare proprii.

Daniela MATEI

*Institutul de Cercetări Economice și Sociale „Gh. Zane”
daniela_matei2004@yahoo.com*

TENDINȚE ȘI EVOLUȚII ALE ACTIVITĂȚILOR NEAGRICOLE DIN JUDEȚUL IAȘI

REZUMAT

Ruralul, ca verigă funcțională a societății umane, este un sistem deschis, supus schimbărilor și corecțiilor dictate de evoluția globală a societății. O direcție importantă în această evoluție prin schimbare o constituie simbioza dintre activitățile specific agricole și cele neagricole, simbioză care generează o seamă de efecte pe plan social și economic și care modifică configurația satului românesc tradițional, înscriindu-l pe coordonatele dezvoltării moderne, cu efecte benefice asupra locuitorilor săi.

Sfera de acțiune a oportunităților în dezvoltarea ruralului ocupă un larg areal, cuprinzând atât existența resurselor materiale și umane cât și sistemul de instrumente politice și legislative, care își fac simțită din ce în ce mai mult prezența în acest spațiu.

Fără îndoială că apariția unor activități din ce în ce mai diverse în peisajul rural dominat, până nu demult, de activitățile specific agricole, pune satul românesc în fața unor probleme diverse, care determină mari transformări. O serie de variabile ale vieții economico-sociale a satelor cum ar fi: natura ocupațiilor, sursa și mărimea veniturilor, structura cheltuielilor, tradiții, standard de viață, considerente morale etc. capătă, în aceste condiții, alte valori.

Cuvinte cheie: spațiu rural, activități neagricole, dezvoltare

Mihaela PERSU, Daniela NANCU

Institutul de Geografie
persumihaela@yahoo.com
nancudaniela@yahoo.com

CONSIDERAȚII GEOGRAFICE ASUPRA DEGRADĂRII PEISAJELOR
RURALE DIN SPAȚIUL SUBCARPATIC

REZUMAT

Peisajul rural reprezintă un peisaj moderat antropizat, bazat pe intervenția țăranului asupra cadrului natural. Presiunea umană se remarcă prin concentrarea și dispersia teritorială a populației și a așezărilor, prin valorificarea resurselor naturale, utilizarea terenurilor și prin desfășurarea altor activități economice cu impact asupra mediului. În spațiul subcarpatic analizat *degradarea peisajelor rurale* se corelează cu accentuarea vulnerabilității la nivelul așezărilor umane și cu intensificarea producerii hazardelor naturale datorită utilizării peste limită, a capitalului natural (a resurselor) prin intervenții antropice precum despăduriri de versanți, utilizarea inadecvată a unor versanți ca teren arabil și pășunat excesiv. Deteriorarea peisajelor s-a amplificat în timp prin accentuarea presiunii antropice și s-au creat dezechilibre între componentele mediului, favorabile întreținerii instabilității și declanșării unor procese erozionale, alunecări de teren și inundații. Peisajele rurale fiind expresia fidelă a unui mod de viață specific, menținut de relația directă om-mediul, necesită întreținere și protecție printr-un management adecvat.

**Marioara RUSU, Violeta FLORIAN, Monica TUDOR, Mihai CHIȚEA,
Lorena CHIȚEA, Elisabeta ROȘU**

Institutul de Economie Agrară
marar@xnet.ro, florian_violeta@yahoo.com

REFORMA FUNCİARĂ LA ORIGINEA
DISPUTELOR ȘI CONFLICTELOR FUNCİARE
ÎN SPAȚIUL RURAL ROMĂNESC¹

REZUMAT

După decembrie 1989 guvernul român a făcut eforturi pentru a restabili un cadru legal și instituțional adecvat proprietății private a terenurilor agricole. Procesul a fost caracterizat prin instabilitate, incoerență și întârzieri nejustificate care au condus adesea la apariția disputelor și conflictelor funciare. Conflictualitatea în spațiile rurale a fost generată și de caracterul multifuncțional al acestora de eficiența economică redusă și de disfuncționalitățile instituțiilor rurale.

Cuvinte cheie: reformă funciară, conflict funciar, spațiul rural

Clasificare JEL: Q15, Q19

---

¹ Lucrare elaborată în cadrul Proiectului FP-7 nr. 028730 (CIT4): MICROCON – A
Micro Level Analysis of Violent Conflict

SECȚIUNEA 3
ECONOMIE AGROALIMENTARĂ

Valentin – Mihai BOHATEREȚ

*Academia Română, Filiala Iași, Institutul de Cercetări Economice și Sociale „Gh.
Zane” bohateretvm@yahoo.com*

**ESTIMĂRI PRIVIND EVALUAREA NATURALISTICĂ ȘI ECONOMICĂ A
POTENȚIALULUI FUNCICIAR AL ROMÂNIEI**

REZUMAT

Evaluarea avuției naționale a unui stat constituie un demers absolut necesar pentru estimarea trendului de dezvoltare pe perioadă medie sau lungă. După Al II-lea Război Mondial procesul de evaluare a avuției naționale a fost distorsionat de modul necorespunzător de cuantificare a resurselor naturale și a capitalurilor. Un caz aparte îl constituie evaluarea fondului funciar, întrucât doctrina economică din perioada postbelică nu agreea valoarea de piață a fondului funciar și nici nu accepta evaluarea naturalistică a potențialului productiv exprimată în monedă. După anul 1990 teoria și practica evaluării resurselor funciare s-a îmbogățit, dar nu s-a realizat încă o evaluare a potențialului funciar al României pe folosințe și pe areale macrogeografice.

Evaluarea terenurilor, exclusiv prin prisma valorii de piață, nu constituie un criteriu care să se poată extrapola la întregul potențial al țării, întrucât piața funciară reală atrage în circuitul său maxim 1-2 % anual din suprafața totală funciară, restul suprafeței neavând calitate comercială nu poate fi evaluată după barometrul real al pieței. Se impune îmbunătățirea metodei de evaluare pe baza criteriilor naturalistice, care surprind pe de o parte potențialul productiv al acestora, iar pe de altă parte permit evaluarea bănească a fondului funciar pe folosințe agricole și areale macrogeografice.

Cristian KEVORCHIAN

Institutul de Economie Agrară
ck@fmi.unibuc.ro

O ABORDARE PRAGMATICĂ A MANAGEMENTULUI
DEZECHILIBRELOR ECONOMICE PRIN INTERMEDIUL TEORIEI
MATEMATICE A CATASTROFELOR

REZUMAT

Modelele macroeconomice actuale nu au reușit, în condițiile crizei globale, să se constituie într-un instrument eficient de alertă tocmai datorită faptului ca la baza construcției lor stăteau condiții de echilibru (sau semi-echilibru). Teoria echilibrului general în varianta Arrow-Debrau implică utilizarea unor importante restricții de continuitate care în final permit obținerea unor puncte fixe de echilibru. Linearitatea și continuitatea sunt restricții importante în modelele de echilibru și semi-echilibru.

Teoriile economice neoclasice promovau abordări distincte în ceea ce privește teoria creșterii economice și cea a crizelor. Abordările heterodoxe au unificat teoriile incluzând teoria crizei în cea a dinamicii sistemelor economice (Dymski, 2009).

Modelarea dezechilibrelor, cu accent pe discontinuitățile economice, cu ajutorul teoriei catastrofelor se plasează în zona modelării heterodoxe a dinamicii sistemelor economice.

Ideea de bază a teoriei matematice a catastrofelor (E.C. Zeeman) se fundamentează pe faptul că parametrii care definesc stările sistemului sunt separate în două mulțimi, una internă și una externă. Se presupune că există dependențe între parametri. Cu toate acestea, valorile parametrilor interni nu sunt unic determinate de valorile celor externi. Din punct de vedere geometric stările sistemului sunt descrise de puncte ale produsului de spații de parametri interni, respectiv externi.

Punctul care furnizează starea actuală a sistemului se identifică întotdeauna în cadrul familiei de submulțimi ale spațiului produs. În cel mai simplu caz se poate presupune că această submulțime este o subvarietate netedă în spațiul produs a cărui dimensiune este egală cu dimensiunea spațiului de parametri externi. Proiecția acestei subvarietăți pe spațiul de parametri externi nu este, în general, de tip unu-la-unu.

Cu alte cuvinte, chiar și în acest caz [simplu] parametrii interni nu depind elementar, de cei externi, mai concret la mici modificări ale parametrilor externi sistemul poate înregistra o schimbare bruscă a comportamentului. Un exemplu celebru, de data asta, din teoria matematică a haosului (teorie derivată din teoria

bifurcației) și anume „butterfly effect”, marchează un tip de discontinuitate în care o mică modificare într-o stare inițială poate genera schimbări dramatice în output-urile sistemului.

În contextual creșterii competiției pe majoritatea piețelor firmele au trebuit să aleagă între o creștere bazată pe investiții și siguranță (Goldstein, 2009). Tot mai multe companii ne-financiare au ales să apeleze la inginerii financiare (cu grad mare de risc), pentru că rata profitului în industriile din care proveneau nu le putea asigura creșterea dorită. Primul pas către un bubble speculative a fost făcut. Kindleberg (citată de L. Voinea, 2009) sintetizează această situație astfel:

oportunitate → credit → euforie → dezastru financiar → oportunitate

Prin intermediul teoriei matematice a catastrofelor pot fi modelate cu succes o serie de procese de la nivelul fuxului anterior, într-o manieră heterodoxă.

Metoda de lucru: Utilizarea unor sisteme de calcul simbolic avansat cum ar fi Maple V și WolframAlpha pentru analiza dezechilibrelor economice.

Concluzii importante: Trecerea de la modelele neoclasice la cele heterodoxe implică tehnici de modelare adecvate. Articolul susține modelarea bazată pe teoria matematică a catastrofelor.

Cuvinte cheie: criza economică, modelare economică, teoria catastrofelor.

Clasificare JEL: C61

Simion CERTAN

*Universitatea de Stat din Moldova
simcertan@yahoo.com*

CONSTATĂRI ȘI AȘTEPTĂRI PRIVIND PIAȚA PRODUSELOR
AGROALIMENTARE DIN REPUBLICA MOLDOVA

REZUMAT

Republica Moldova, după obținerea independenței, se declară decisă să-și reformeze economia astfel încât să se miște mai energic spre faimosul „mai bine”. Agricultură a fost și rămâne suportul existenței umane și, prin urmare, constituie cel mai puternic factor de echilibru în armonizarea dezvoltării economice. În condițiile sistemului economic marcat de dinamism, deseori de incertitudine și risc, uneori chiar de ostilitate, agricultura suporta toate efectele relațiilor de piață.

În toate țările, evident și în țara noastră, producția agroalimentară este adresată, prioritar, pieții interne. *Piața agroalimentară internă* a Republicii Moldova este limitată de cei numai circa 3.6 mil. de consumatori și condiționată de capacitatea de cumpărare ale acestora. Minimul de existență în 2007 forma 1099.4 lei, iar media lunară ale veniturilor disponibile pe un membru al gospodăriei a constituit 1022.6 lei sau 93 la sută din minimul de existență. În structura cheltuielilor de consum ale gospodăriilor în anul 2007 produsele alimentare alcătuiau 44 la sută. Este indiscutabil că producția agroalimentară depășește clar necesitățile pieții interne, ceea ce impune pătrunderea cu produsele agroalimentare pe piețele externe.

Țara noastră este condamnată să exporte produse agroalimentare. Dacă din exportul total al Republicii Moldova care în anul 2001 s-a cifrat la 565.5 milioane dolari SUA produselor de origine agroalimentară le revenea 63.1%, inclusiv produselor alimentare, băuturilor alcoolice și nealcoolice – 44.5 la sută, apoi în anul 2007 din exportul cifrat la 1341.8 milioane dolari SUA produselor de origine agroalimentară le revenea 37.8%, inclusiv produselor alimentare, băuturilor alcoolice și nealcoolice – 20.6 la sută. Atenționăm că chiar dacă s-a micșorat ponderea produselor de origine agroalimentară importate de la 15.9% în anul 2001 la 12.6% în anul 2007, importul animalelor produselor animale a sporit de 2.6 ori, a produselor vegetale – de 4.0 ori, a grăsimilor și uleiurilor animale sau vegetale – de 5.3 ori și a produselor alimentare, băuturilor alcoolice și nealcoolice – de 3 ori. Dacă în anul 2001 raportul dintre exportul și importul produselor alimentare, băuturilor alcoolice și nealcoolice era 3.1:1, apoi în anul 2007 acest raport este de 1.16:1. Altfel zis țara noastră din exportator recunoscut al produselor alimentare devine importator al acestora.

Aurel LUP

*Universitatea „OVIDIUS”, Constanța
lupaurel@yahoo.com*

ÎMBUNĂȚĂȚIRILE FUNCIARE ÎN AGRICULTURA ROMÂNIEI. RETROSPECTIVĂ ISTORICĂ ȘI PERSPECTIVE

REZUMAT

De-a lungul timpului, îmbunătățirile funciare au contribuit în mod semnificativ la creșterea suprafeței de hrană și la sporirea recoltelor, pe terenurile amenajate. Agroterasele din zonele montane și submontane sunt cunoscute încă din antichitate. Și tot din acele vremuri, istoricii consemnează lucrări de îndiguire, asanare, regularizare a unor cursuri de apă. Irigațiile, prin revărsare sunt, de asemenea, cunoscute în zonele piemontane, intra și extracarpatic.

La scară mare amenajările funciare s-au extins mai cu seamă în perioada 1965-1989, prioritate absolută acordându-se irigațiilor, care la sfârșitul perioadei, urmau să cuprindă 5,5 milioane hectare, sau circa 55% din terenul arabil al țării. Pentru sfârșitul anului 1989, statistica oficială consemnează o suprafață amenajată pentru irigații de 3.066,6 mii ha; cu lucrări de îndiguire-drenaje 3.107,1 mii ha; iar amenajări antierozionale 2.192,1 mii ha.

Construcția, mentenanța și exploatarea amenajărilor au fost deficitare, cu deosebire în cazul amenajărilor hidroameliorative. Construite într-un ritm alert, nefinalizate în componente esențiale ca: impermeabilizarea canalelor, asigurarea drenajului, exploatate în mod necorespunzător, irigațiile au contribuit într-o mică măsură la sporirea recoltelor în perimetrele amenajate, iar sub aspect economic, au constituit un eșec.

După 1989, s-a irigat din ce în ce mai puțin, până la nivelul sutelor sau zecilor de mii de hectare, principalele cauze fiind: dispariția exploatațiilor agricole de mari dimensiuni, degradarea și distrugerea infrastructurii de irigații, asociate cu creșterea tarifelor la apă. În paralel s-au elaborat numeroase studii și chiar strategii, vizând reabilitarea parțială sau integrală a sistemului național de irigații, nici unul integrat într-o strategie unitară de dezvoltare a agriculturii.

Autorul dezvoltă subiectul și avansează unele propuneri privind perspectiva îmbunătățirilor funciare în agricultura României.

Radu SĂGEATĂ, Bianca DUMITRESCU, Nicoleta DAMIAN

*Institutul de Geografie, Academia Română
radusageata@yahoo.com*

**PRODUSE TRADIȚIONALE ROMÂNEȘTI DIN SECTORUL
AGROALIMENTAR. CONSIDERAȚII GEO-CULTURALE.**

REZUMAT

Fluxurile globalizante contribuie la extinderea culturii globale de consum în întreaga lume în detrimentul elementelor locale, tradiționale. În acest context, aderarea la Uniunea Europeană aduce în fața satului românesc provocări complexe legate de generalizarea agriculturii intensive în detrimentul produselor locale, realizate prin tehnici tradiționale. Însă tot în legislația europeană se află reglementări stricte privind produsele tradiționale și produsele cu denumiri de origine, acestea fiind considerate elemente definitorii ale civilizației locale, tradiționale, ce pot contribui la dezvoltarea unor comunități locale prin creșterea diversificării ocupaționale ca urmare a atragerii de turiști prin programe specifice, prin dezvoltarea agriculturii și a micii industrii. Implementarea acestora în practică la nivelul ruralului românesc continuă însă să rămână o sarcină dificilă, pe fondul sărăciei generalizate și a lipsei unor veritabile măsuri de sprijinire a inițiativelor antreprenoriale în mediul rural.

Cuvinte cheie: elemente de patrimoniu cultural autohton, cultură globală de consum, produse agricole, denumiri de origine, România, UE.

Mirela RUSALI

*Institutul de Economie Agrară
m.rusali@yahoo.com*

ÎNZESTRAREA TEHNICĂ, FACTOR DE ASIGURARE A DURABILITĂȚII
ECONOMICE A EXPLOATAȚIILOR – EVALUĂRI PE EȘANTION
REPREZENTATIV

REZUMAT

Dezvoltarea durabilă este un obiectiv major la toate nivelele politice - European, național și regional- și este privită ca un element cheie către profitabilitatea pe termen lung în agricultură și zonele rurale. Un factor determinant al asigurării durabilității agriculturii, bazată pe viabilitatea economică și competitivitatea exploatațiilor agricole, este potențialul tehnic de producție. În acest context, lucrarea are scopul de a evalua gradul de înzestrare tehnică a fermelor românești.

Metodele de cercetare au constat în selectarea, gruparea pe regiuni de dezvoltare și analiza indicatorilor² furnizați de chestionare aplicate asupra unui eșantion de 800 exploatații agricole anchetate în România³. Evaluările indică: gradul mare de încărcare (în medie, 56 ha/tractor și 100 ha/combină) și de uzură (peste 60% dintre mașini au vechimea peste 10 ani); dezechilibru între potențialul de mecanizare, dar și între productivitățile obținute la nivel regional; nivelul scăzut al echipamentelor moderne electronice și automatizate (1% din ferme), deși PC-urile sunt deținute de 15% din exploatațiile anchetate; faptul că peste jumătate din ferme dețin încă echipamente cu tracțiune animală - care și căruțe, pluguri și grape -, descrie un model agricol anacronic, subliniind nivelul de subdezvoltare și o carență materială și financiară cronică. Totuși, pe lângă atractivitatea turistică, din perspectiva durabilității mediului acest aspect este favorabil agriculturii ecologice, în special în fermele mici.

Concluziile recomandă ca orientările strategice pentru durabilitatea economică a fermelor să vizeze: susținerea dezvoltării serviciilor de mecanizare; sprijinirea producătorilor în achiziționarea de utilaje și echipamente pentru

---

² Tractoare, combine, mașini agricole, remorci, camioane și camionete, autoturisme de teren, echipamente pentru irigații mobile, echipamente pentru irigații fixe, PC-uri pentru evidențe tehnico-economice, automatizări pentru microclimat în sere și adăposturi de animale.

³ Proiect CEEX-56 "Modelarea răspunsului exploatațiilor agricole la integrarea principiilor economice cu cele de mediu prin managementul durabil al resurselor de sol"- Acronim: MORAD, 2006-2008. *Raport de cercetare Etapa V*. IEA, București, 2008.

mecanizarea și automatizarea fermelor; susținerea accesului la informații, sprijinirea lor prin extensie și consultanță, la întocmirea planurilor de afaceri, aplicarea tehnologiilor moderne, la orientarea spre o structură adecvată a dotărilor tehnice, la utilizarea ofertelor furnizorilor de tehnică agricolă și educația și pregătirea profesională a utilizatorilor echipamentelor agricole, în vederea unei eficiențe maxime în exploatarea acestora și dezvoltării capacității fermierilor de absorbție a oportunităților financiare existente.

Cuvinte cheie: durabilitate, exploatare agricolă, înzestrare tehnică

Clasificare JEL: Q56, Q12, D24

Viorica GAVRILĂ, Mihaela KRUZSLIČKA

Institutul de Economie Agrară
vio.gavrila@yahoo.com; kruzli@yahoo.com

EVALUAREA COMPORTAMENTULUI EXPLOATAȚIEI AGRICOLE ȘI A GRADULUI DE SATISFACȚIE AL FERMIERILOR

REZUMAT

De evoluția calitativă și structurală a capitalului uman depinde, într-o deosebită măsură, dezvoltarea economică viitoare a exploatației agricole. Din acest motiv, studiul se bazează pe informații obținute într-o anchetă de teren, desfășurată în 400 de exploatații agricole, date ce vizează activitatea aferentă anului 2007. Colectarea datelor privind practicile adoptate de către exploatațiile agricole s-a bazat pe interviu, utilizând ca instrument chestionarul. În cadrul anchetei sociologice de teren, s-a urmărit obținerea de date de natură tehnico-economică, dar și informații care au permis o evaluare a comportamentului exploatației agricole pe piața funciară și identificarea principalelor motivații comportamentale. De asemenea, s-a urmărit evaluarea gradului de satisfacție a fermierilor față de situația materială, bazat pe aprecierea poziției materiale în diverse perioade și nivelul de așteptări, pe aprecierea standardului de viață al familiei și a gradului de importanță pe care subiecții îl acordă unui set de valori umane. Deoarece dezvoltarea durabilă este o problemă de management și de cunoaștere complexă a realităților actuale din comunitățile rurale, în ultima parte a studiului atenția se concentrează asupra problemelor mediului rural, așa cum sunt percepute de către șefii exploatațiilor agricole intervievate.

Cuvinte cheie: dezvoltare durabilă, exploatații agricole, piața funciară

Clasificare JEL: Q10, Q12, Q13, Q19

Gabriel POPESCU

*Facultatea de Economie Agroalimentară și a Mediului
Academia de Studii Economice din București
popescug2004@yahoo.co.uk*

**EFICIENȚA ÎN TRINOMUL STRUCTURILOR DIN AGRICULTURĂ:
EXPLOATARE, EXPLOATAȚIE, GOSPODĂRIE ȚĂRĂNEASCĂ**

REZUMAT

Aspectele sociale și economice, privitoare la structurile de proprietate și exploatare, apărute după 1990, în agricultura românească nu au fost încă cercetate în întregime și nici cu suficientă atenție și competență științifică.

Cauzele, dar și efectele unei atari situații sunt multiple și cu implicații profunde și de durată în relațiile agrare și, prin extensie, la nivelul întregii economii naționale.

Două entități rețin atenția în sfera de cuprindere a structurilor agrare: exploatarea agricolă și economia țărănească. Aceste două structuri, preponderente prin număr, suprafață deținută, resursele umane implicate și importanța lor socio-economică, reclamă o atenție specială, deoarece orice denaturare și interpretare a fenomenelor care le guvernează poate conduce către un triplu impact: în nivelul de trai al țăranilor, în oferta de produse agricole, precum și în eforturile statului de susținere a agriculturii.

În sfera marilor erori teoretice și foarte frecvente în perioada imediat următoare prabușirii comunismului, dar nu puține și în prezent, este cea cu privire la “viabilitate gospodăriei țărănești”, ca obiectiv suprem în drumul acestora către o eficiență cât mai înaltă.

Ne permitem, în cele ce urmează, un demers științific punctual și în formule sintetice, bazat pe doctrina economică și care să respecte adevărul așa cum rezultă el din confruntările de pe piața liberă de tip capitalist, în urma căruia să desprindem aspectele definitorii în ceea ce privește gospodăria țărănească, pe de-o parte, și exploatarea agricolă, pe de altă parte.

Dan BOBOC, Victor MANOLE, Mircea NĂSTASE

Facultatea de Economie Agroalimentară și a Mediului

Academia de Studii Economice din București

Dan.Boboc@METRO.ro, victormanole@eam.ase.ro, mnastase@eam.ase.ro

IMPLEMENTAREA MECANISMELOR DE DISTRIBUȚIE ÎN PROIECTAREA TRASABILITĂȚII PRODUSELOR VITIVINICOLE

REZUMAT

Satisfacerea trebuințelor și exigențelor consumatorului presupune obținerea unor produse caracterizate printr-un ansamblu de însușiri intrinseci ale produsului alimentar, satisfacerea nevoilor consumatorilor necesitând prezența acestora în locul, momentul și forma dorită de ei. În acest context, transferul produsului agroalimentar de la producător (procesator) la consumatorul final se realizează prin intermediul verigii finale a sistemului filierei agroalimentare, cunoscut sub denumirea generică de *distribuție*. Prin intermediul acesteia se înfăptuiește legătura dintre producția din ce în ce mai concentrată și consumul din ce în ce mai fragmentat, individualizat.

Dacă mecanismele de identificare a traseului strugurilor și ale procesării acestora sunt relativ ușor de identificat, în privința urmării itinerariului de la nivel de produs finit și până la consumatorul final se impun reglementări care să faciliteze completarea segmentelor în proiectarea soft-ului de urmărire a trasabilității produselor vitivinicole.

Raluca Andreea ION

*Facultatea de Economie Agroalimentară și a Mediului
Academia de Studii Economice din București
ralucaa_ion@yahoo.com*

PRINCIPIILE ȘI CERINȚELE SIGURANȚEI ALIMENTARE ȘI TRASABILITĂȚII PE FILIERA VINULUI

REZUMAT

Siguranța produselor alimentare și protecția intereselor consumatorilor reprezintă preocupări din ce în ce mai actuale pentru populație, organizații neguvernamentale, asociații profesionale și organizații comerciale. În acest context, autoritățile publice trebuie să ia măsuri pentru informarea populației în cazurile în care există motive să se suspecteze că un produs alimentar prezintă un risc pentru sănătate.

Vinul este un produs față de care consumatorii manifestă lipsă de încredere în ceea ce privește compoziția și metodele de producție. Conform unui comunicat transmis de Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorilor 42% dintre vinurile de pe piață sunt falsuri. Aceasta este concluzia unui control privind calitatea și modul de comercializare a vinurilor, efectuat de ANPC în peste 80% din județele țării.

Implementarea și respectarea principiilor trasabilității pe filiera vinului rezolvă această problemă prin certificarea calității produselor. În lucrarea de față sunt prezentate principiile și cerințele siguranței alimentare și trasabilității, cu referire la filiera vinului.

Doinița (ALDEA) ROMÂNESCU

*Facultatea de Economie Agroalimentară și a Mediului
Academia de Studii Economice din București
romexcont@yahoo.com*

**STRATEGII DE ORGANIZARE A CONTABILITĂȚII ÎN AGRICULTURĂ -
FACTOR GENERATOR DE PERFORMANȚĂ ECONOMICĂ**

REZUMAT

Performanța economică la nivelul entităților agricole este influențată de modul cum managerii acestor organizații utilizează metodele, procedeele, tehnicile și pârghiile economice de care dispun, pe o scară cât mai largă. Pentru realizarea acestui deziderat, managerii entităților agricole au nevoie de un suport informațional bine pus la punct, care să le ofere informațiile necesare în procesul decizional. Managementul în eleborarea deciziilor ia informații de cele mai multe ori din contabilitatea de gestiune. Fără o bună organizare a contabilității de gestiune informațiile oferite de aceasta nu pot fi pertinente, oportune și corecte ducând astfel la decizii care ar influența negativ performanța economică a organizațiilor agricole. În acest sens, este necesară eleborarea de strategii noi de organizare a contabilității generale în agricultură ținând cont de cele două paliere ale contabilității și anume: contabilitatea financiară și contabilitatea de gestiune.

Adrian TUREK RAHOVEANU

*Institutul de Cercetare pentru Economia Agriculturii și Dezvoltare Rurală
aditurek@yahoo.com*

DEZVOLTAREA SISTEMULUI DE TRASABILITATE ÎN SECTORUL VITIVITICOL DIN ROMÂNIA

REZUMAT

Trasabilitatea într-un sector alimentar se poate obține prin dezvoltarea unor sisteme care urmăresc în detaliu monitorizarea lanțului alimentar. În ceea ce privește sectorul vitivinicol, beneficiile aduse prin realizarea unui astfel de sistem sunt majore pentru toți cei implicați în filiera vitivinicolă (producător, procesator, distribuitor), precum și din punct de vedere al sănătății consumatorilor. Astfel, consumatorii au siguranța vinurilor achiziționate, iar dreptul lor la libera alegere este asigurat prin transparența lanțului de producere și comercializare.

Introducerea unui sistem de trasabilitate în sectorul vitivinicol, în România este o operație majoră, cu implicații benefice în ceea ce privește siguranța alimentară și în principal pentru creșterea încrederii consumatorilor cu privire la calitatea produselor românești. În același timp, vinurile obținute într-un astfel de sistem poate găsi cu ușurință un loc pe piața Uniunii Europene cu efecte benefice asupra surselor de venit ale producătorilor.

Oana-Georgiana STĂNILA, Raluca LĂDARU

*Facultatea de Economie Agroalimentară și a Mediului
Academia de Studii Economice din București
gostanila@gmail.com, graluca65@yahoo.com*

NECESITATEA SISTEMULUI INFORMAȚIONAL DE MONITORIZARE A
TRASABILITĂȚII PRODUSELOR PE FILIERA VITIVINICOLĂ ÎN
ROMÂNIA*

REZUMAT

Trasabilitatea devine o metodă de a asigura aprovizionarea cu produse alimentare mai sigure și de a conecta producătorii și consumatorii. Implementarea unor sisteme care să monitorizeze trasabilitatea pe filiera vitivinicolă permite un control al fiecărei verigi din cadrul acesteia. Scopul acestei lucrări este de a analiza aspectele juridice și de reglementare ale trasabilității, punând în evidență necesitatea sistemului informațional de monitorizare a trasabilității.

---

* Acest articol a fost elaborat ca parte a proiectului „Proiectarea sistemului informațional de monitorizare a trasabilității produselor pe filiera vitivinicolă din România”, finanțat prin proiectul MAKIS, Acord de Grant 142.050/08.10. 2008

Gabriela MALOȘ¹⁾, Iuliu MALOȘ²⁾, Cristina GÂRLEA³⁾

¹⁾ Facultatea de Zootehnie Bucuresti

²⁾ Ministerul Agriculturii si Dezvoltarii Rurale

*³⁾ Centrul de Studii si Cercetari de Biodiversitate Agrosilvica –ADD
al Academiei Romane
sendra@zappmobile.ro*

**CERCETĂRI PRIVIND EVOLUȚIA SECTORULUI LAPTE ȘI A
PRODUSELOR DE LAPTE ÎN PERIOADA
2000-2008**

REZUMAT

Dezvoltarea rurală durabilă este legată de un set de politici publice coerente care să includă componenta sustenabilă a necesarului de hrană pentru populație. În acest context, în economia românească în perioada 2000–2008, evoluția producției de lapte s-a bazat pe:

- evaluări corecte economice ale sectorului;
- sprijinirea dezvoltării infrastructurii aferente;
- inițierea procesului investițional.

Lucrarea prezintă și analizează datele operaționale colectate din țară în perioada menționată privind atât producția laptelui cât și pe cea a produselor din lapte. Pornind de la evoluția efectivului de animale, efectiv care variază în timp datorită aspectelor economice, sociale și climatice, sunt evaluate: producția internă, importul și exportul de lapte și produse din lapte.

Este prezentat un laborator de terță parte pentru certificarea conformității cu standardele europene ale producției de lactate. Sunt propuse metode avansate de măsură și interpretare a rezultatelor, pe baza unui program de asigurare a calității datelor. În final se are în vedere emiterea de buletine cu relevanță legală în siguranța alimentară.

Un capitol separat al lucrării prezintă aspectele de formare și instruire a fermierilor, ținând cont de necesitatea de reprofesionalizare a României și de nevoia stringentă de a aplica la fondurile structurale oferite pe plan european. Sunt prezentate aspecte privind produsele din lapte tradiționale.

Cercetările se efectuează în cadrul temei III.9.32 din Programul Fundamental III al Academiei Române.

**Cristina GÂRLEA¹⁾, Marilena MĂEREANU, Dumitru MĂREANU²⁾,
Carolynne KNIGHT³⁾, Ioana C. GÂRLEA⁴⁾**

*¹⁾ Centrul de Studii si Cercetari de Biodiversitate Agrosilvica –ADD
al Academiei Romane*

²⁾ KAVIAR LTD., Romania

³⁾ NIVA Institute, Norvegia

*⁴⁾ University of Utrecht, The Netherlands
sendra@zappmobile.ro*

STUDII PRIVIND GESTIONAREA DURABILĂ A FONDULUI PISCICOL

REZUMAT

Lucrarea prezintă cercetările efectuate în cadrul temei III.9.32 din programul Fundamental III al Academiei Române privind dezvoltarea durabilă a României. Sunt discutate aspecte legate de eco-economia pisciculturii și acvaculturii în țara noastră.

Un capitol special este dedicat prezentării metodelor fizice de studiere a biodiversității.

Este prezentat laboratorul și sistemele in situ de supraveghere a fondului de sturioni al firmei KAVIAR Ltd. Romania. Sunt analizate compartiv metodele de măsură și programele de calcul pentru interpretarea rezultatelor. Se face estimarea reproductibilității rezultatelor pe baza unor modele matematice originale.

Rezultatele cercetărilor efectuate la centrul Isaccea-Kaviar privind migrația sturionilor și biotehnologiile de reproducție sunt prezentate prin prisma aspectelor eco-economice.

Experiența dezvoltată la Institutul NIVA – Norvegia privind piscicultura și acvacultura este analizată comparativ cu rezultatele obținute prin cooperare în România. Aspectele economice ale producției de sturioni sunt legate de metodele corecte de certificare a producției.

Comunicarea cu populația are aspecte specifice și este un factor esențial în conservarea biodiversității. Sunt prezentate acțiuni comune ale piscicultorilor cu populația locală, instruită în sensul conservării spațiului dunărean.

Sebastian DOBOȘ

*Institutul de Cercetări Economice și Sociale „Gh. Zane”
sebastian_d_dobos@yahoo.com*

CÂTEVA CONSIDERAȚII CU PRIVIRE LA PRODUCEREA VINURILOR ECOLOGICE ÎN ROMÂNIA

REZUMAT

Lucrarea își propune să identifice cauzele care determină producția scăzută de vinuri ecologice și situația actuală a vinurilor ecologice în România.

Producția agroalimentară ecologică are drept scop realizarea unor sisteme agricole durabile, diversificate, echilibrate și asigură protejarea resurselor naturale și sănătatea consumatorilor. Impactul procesului de producție ecologică asupra mediului este minim. Piața românească a produselor ecologice se situează mult sub media europeană, din cauza numărului redus al procesatorilor. Din acest motiv, consumul de produse ecologice reprezintă în România sub 1% din totalul alimentelor, în timp ce în vestul Europei media este de 3-5%. Din cauza faptului că România nu are încă o piață internă dezvoltată de produse ecologice, peste 90% din producția ecologică este exportată. În România există doar trei producători de vinuri ecologice: Senator Impex S.R.L. Însurăței Brăila, Stațiunea de Cercetare-Dezvoltare pentru Viticultură și Vinificație Bujoru Galați și S.C. Vitis Murfatlar S.R.L.

Cuvinte cheie: agricultură ecologică, piața vinurilor ecologice, vinuri ecologice, viticultură durabilă.

Elena TOMA

*Institutul de Cercetare pentru Economia Agriculturii și Dezvoltare Rurală
elenatoma2001@yahoo.com*

EVALUAREA PRODUCȚIEI DE CEREALE DIN CÂMPIA ROMÂNĂ COMPARATIV CU POTENȚIALUL DE PRODUCȚIE AL REGIUNII

REZUMAT

Producția de cereale a ocupat întotdeauna un loc important în cadrul producției agricole din sudul României, fiind însă adesea afectată de diverși factori pedoclimatici și economici (secetă, randamentele scăzute la hectar etc.) ce nu au permis atingerea potențialului real al regiunii. Scopul prezentei lucrări este de a estima acest potențial productiv pornind de la gradul de favorabilitate al terenurilor, pe trei niveluri de producție (minim, mediu și maxim) și de a analiza comparativ cu acesta aportul anual al zonelor de câmpie la asigurarea producției de cereale în județele din Câmpia Română. Estimarea s-a realizat prin prelucrări statistice având la bază: notele de bonitare a terenurilor pe comune; randamentele medii de producție pe nivel minim, mediu și maxim; suprafețele cultivate la nivel de județ din perioada 2002–2007. Rezultatele cercetărilor ne reliefează faptul că numai circa 30%-40% din potențialul maxim de producție a culturii de grâu din Câmpia Română a fost atins în anii secetoși, precum 2003 sau 2007. De asemenea, s-a constatat că, în perioada 2004–2006, la nivelul celor 17 județe din sudul României, s-a depășit cu maxim 25% potențialului mediu al zonelor de câmpie și cu maxim 40% cel al județului. Considerăm că trebuiesc luate măsuri adecvate pentru a crește producția de cereale (grâu, porumb etc.) la un nivel cât mai apropiat de potențialul productiv al regiunii și astfel să se asigure competitivitatea producției de cereale obținute în Câmpia Română.

Mariana BRAN, Irina Elena PETRESCU

*Academia de Studii Economice din București
mariana_bran2004@yahoo.com*

VALORIFICAREA DURABILĂ A TERENURILOR COLINARE PRIN
PLANTAȚII DE VIȚĂ DE VIE

REZUMAT

Trasabilitatea unui produs alimentar – de exemplu produsul vin – trebuie să fie stabilită în toate stadiile de producție și prelucrare sau, altfel spus, se urmărește produsul de la obținerea materiei prime până la consumul produsului finit.

Producția de struguri (materia primă) se realizează în exploatații viticole ce abordează tehnologii diferențiate în funcție de zona climatică și amplasamentul plantațiilor, cu atât mai mult cu cât acestea sunt localizate în condiții pedologice mai puțin favorabile.

Condiția esențială pentru înființarea unei plantații de viță de vie, pe lângă existența amplasamentului și a materialului biologic, o reprezintă lucrările solului și fertilizarea. Prin aceste sisteme de lucrări se creează condiții optime de aerație și umiditate pentru favorizarea activității microorganismelor și îmbunătățirea stării de fertilitate și productivitate a solului, dar și aprovizionarea cu elemente de nutriție, în cantități suficiente pentru plante, în vederea obținerii producției scontate (cantitativ și calitativ). Concomitent cu acestea se urmărește exploatarea durabilă a agroecosistemelor.

Irina Elena PETRESCU, Mariana BRAN

*Academia de Studii Economice din București
mariana_bran2004@yahoo.com*

**DEȘEURILE FERMELOR DE ÎNGRĂȘAREA PORCINELOR,
ÎNGRĂȘĂMÂNT SAU DEȘEURI TOXICE!?**

REZUMAT

Trasabilitatea unui animal „producător de alimente“ trebuie să fie stabilită în toate stadiile de producție și prelucrare, deci pe tot parcursul filierei cărnii.

Din punctul de vedere al crescătorului de animale, factorii care contribuie la asigurarea calității produselor din carne de porc sunt fabricarea furajelor, asigurarea apei și hranei, asigurarea ventilației în interiorul halelor, colectarea și evacuarea dejecțiilor.

Dejecțiile animalelor conțin cantități semnificative de azot, care, în majoritate, se degajă în aer ca amoniac (formă reactivă și cu acțiune biologică) și, ulterior, ajung în compoziția solurilor și a resurselor de apă.

Astfel, se impune introducerea conceptelor legate de gestionarea gunoiului de grajd, pentru ca acesta să constituie principalul fertilizant ecologic și fără risc de poluare a mediului.

Dan Marius VOICILAȘ

*Institutul de Economie Agrara al Academiei Române
dmvoici@yahoo.com*

INVESTIȚIILE DE PORTOFOLIU ÎN ROMÂNIA

REZUMAT

În perioada de tranziție la economia de piață funcțională, s-au produs modificări structurale substanțiale în toate domeniile și la toate nivelurile, inclusiv ale fluxurilor investiționale autohtone și străine. Pentru țările dezvoltate cu potențial de investire, a apărut o nouă “piață de desfacere” pentru plasarea surplusului de resurse, în timp ce pentru țările central și est europene s-a ivit șansa alinierii la fluxurile financiare internaționale și a dezvoltării economice pe baza aportului de capital străin. Importanța prezenței capitalului străin în economia unei țări este evidentă și în acest scop, România a făcut demersuri în ultimii ani pentru a asigura fluxuri de capital străin în economie.

Deși teoretic ar trebui să existe un potențial de absorbție investițională foarte mare, iar nevoile naționale sunt urgente în contextul integrării în structurile Uniunii Europene (UE), volumul de investiții străine atras a fost mic, de unde și dificultățile întâmpinate în procesul de modernizare și restructurare a economiei, în general. În această situație s-au aflat și investițiile de portofoliu care, deși se poate spune că au un caracter speculativ, sunt un indicator al maturității pieței și încrederii de care se bucură în rândurile investitorilor. Din nefericire, lipsa unei politici solide, continue și clare din partea statului în privința investițiilor în general și a investițiilor străine directe în special, a fost un factor destabilizator și inhibitor pentru investitorii care au avut intenția sau chiar au investit în România în anii tranziției.

Cuvinte cheie: Investiții de portofoliu, Pre-aderare, România

Clasificare JEL: E22, G11, G24

SECȚIUNEA 4
SISTEM INFORMAȚIONAL PENTRU PIEȚELE AGRICOLE DIN
ROMÂNIA
(PROIECT MAKIS FINANȚAT PRIN A.G.NR.141556 / 22.04.2008)

Cornelia ALBOIU

Institutul de Economie Agrară, INCE, Academia Română
coraalboiu@yahoo.com

PREȚURILE AGRICOLE ON-LINE. EXPERIENȚA CREĂRII UNEI BAZE DE
DATE

REZUMAT

Deși în domeniul agriculturii au fost adoptate o serie de măsuri și politici care au permis României integrarea în Uniunea Europeană, până în prezent nu există un sistem informațional de piață care să permită fermierilor români să participe cu șanse egale pe o piață care devine din ce în ce mai integrată și mai globală.

Lucrarea prezintă rezultatul unui proiect prin care s-a dorit crearea unui sistem informațional de piață pentru piețele agricole din România. Pe site-ul www.preturi-agronei în cadrul bazei de date create, apar prețurile la principalele produse vegetale și animale pe baza unor mecanisme de preluare a acestora discutate și agreate cu cei cinci parteneri (asociații și organizații profesionale) implicate în desfășurarea proiectului. Lucrarea prezintă infrastructura utilizată pentru proiectarea aplicației și rezultatele parțiale privind introducerea prețurilor agricole în baza de date. Utilizarea acestui sistem de informații va implica sporirea abilităților fermierilor de a concura pe piața unică, într-o economie guvernată de era electronică, informație și tehnologie, pentru a le permite acestora și investitorilor din domeniu să înțeleagă mai bine dinamica piețelor locale, regionale, naționale și chiar internaționale.

Clasificare JEL: Q13

Cuvinte cheie: prețuri agricole, baza de date, fermieri

Lucian LUCA

*Institutul de Economie Agrară, INCE, Academia Română
luca@eadr.ro*

ABORDAREA PARTICIPATIVĂ ÎN PROIECTE DE CREȘTERE A TRANSPARENȚEI PIEȚELOR AGRICOLE

REZUMAT

Ținând cont de marile fluctuații ale prețurilor pe filierele agroalimentare, din ultimii doi, Comisia Europeană a propus un set de acțiuni pentru o funcționare corectă a filierelor, care să nu-i afecteze nici pe fermieri, prin prețurile mici ale producției agricole materie primă, dar nici pe consumatori, prin prețurile mari ale alimentelor. Propunerile vizează aspecte în legătură cu relațiile de piață dintre protagoniștii filierelor, cu transparența lanțului alimentar, cu eliminarea fragmentării piețelor și cu creșterea competitivității, iar trei dintre acțiuni pot reprezenta sugestii directe pentru activitatea proiectului IEA, finanțat de programul MAKIS: -îmbunătățirea transparenței pe piețele mărfurilor agricole, prin cerințe de raportare obligatorii; -publicarea unui instrument de monitorizare a prețurilor alimentelor la nivel european; -recomandarea realizării în fiecare stat membru a unor servicii de comparare a prețurilor cu amănuntul la alimente, accesibile prin internet.

Parteneriatul dintre IEA și mai multe organizații ale protagoniștilor de pe filierele agro-alimentare incluse în proiect pune în practică o abordare participativă, cu avantajele și cu riscurile aferente, pentru creșterea transparenței acestor filiere. În completarea măsurilor luate de Ministerul Agriculturii și Comisia Europeană pentru monitorizarea piețelor agricole, baza de date cu prețuri agricole a acestui proiect se constituie într-un instrument care ia în considerare diversitatea filierelor.

Cuvinte cheie: volatilitatea prețurilor, sistem de informații de piață

Clasificare JEL: Q13, Q11

Iuliana IONEL

*Institutul de Economie Agrara al Academiei Române
iulianaionel@yahoo.com*

RAPIȚA O CULTURĂ DE NIȘĂ PENTRU FERMIERUL ROMÂN SAU UNA DE DURATĂ?

REZUMAT

Din ce în ce mai mulți fermieri români preferă să cultive suprafațe tot mai mari cu rapiță datorită prețului atractiv și vânzării imediate a semințelor. Principala destinație a semințelor de rapiță era exportul către vestul Europei. Dată fiind actuala criză financiară mondială prețul petrolului a scăzut suficient de mult astfel încât producerea de biocombustibil pe bază de rapiță să devină inefficient din punct de vedere economic, iar acest lucru s-a reflectat și în declinul prețului semințelor de rapiță începând cu toamna anului 2008. În același timp, creșterea atacului de dăunători din cultura de rapiță alături de sensibilitatea silicvelor la scuturare din momentul recoltării, înghețul plantelor pe timpul iernii cât și seceta de la momentul semănatului îi va determina oare pe fermieri să își revizuiască atitudinea de a cultiva sau nu rapiță pe viitor.

Cuvinte cheie: suprafață, producție, preț, cost

Clasificare JEL: Q13

Cornelia ALBOIU

*Institutul de Economie Agrară, INCE, Academia Română
coraalboiu@yahoo.com*

RELAȚIILE CONTRACTUALE PE FILIERA LEGUMELOR ÎNTRE FORMAL ȘI INFORMAL

REZUMAT

Suprafața ocupată cu legume reprezenta în 2008, 3,5% din totalul suprafeței arabile cultivate în România. La nivelul Uniunii Europene, ponderea este aproximativ asemănătoare, cu diferența că în prezent în țara noastră, necesarul de consum nu este încă asigurat din resursele interne. Această situație se datorează printre altele, și faptului că relațiile contractuale pe filiera legumelor nu sunt respectate și prin urmare producătorii nu pot avea strategii bine conturate atât de producție cât și comercializare. Din această cauză piața legumelor este caracterizată de o mare variabilitate iar valorificarea este cea mai dificilă problemă pentru că nu sunt puse bazele unor piețe specifice de valorificare a producției legumicole bazată pe relații contractuale clar stabilite atât din punct de vedere juridic cât și comercial.

Lucrarea studiază rolul relațiilor contractuale și de afaceri pe filiera legumelor. Analiza efectuată pe baza interviurilor cu principalii actori de pe filieră relevă faptul că relațiile contractuale informale sunt preponderente și de foarte multe ori, respectarea și executarea acestor contracte sunt puse în joc. Această situație conduce la o nesiguranță crescută atât în ceea ce privește deciziile de producție cât și de valorificare și influențează în mod negativ veniturile fermierilor și deciziile acestora în ceea ce privește investițiile. Lucrarea se bazează pe o analiză calitativă pentru a evalua principalele canale de comercializare, inclusiv firmele procesatoare și conține concluzii asupra principalelor tipuri de relații contractuale dintre părți și preponderența acestora.

Cuvinte cheie: relații contractuale, filiera legumelor

Clasificare JEL: Q13

Viorica GAVRILĂ

Institutul de Economie Agrară
vio.gavrila@yahoo.com

COMPORTAMENTE DE ADAPTARE A ACTORILOR PIEȚEI VITIVINICOLE
LA MEDIUL ECONOMIC

REZUMAT

În cadrul studiului se realizează o investigație largă a principalelor aspecte socio-economice și manageriale, în scopul evidențierii punctelor forte și ale punctelor slabe ale sectorului vitivinicol. Analiza diagnostică a permis formularea unor judecăți de valoare, calitative și cantitative, privind starea, dinamica și perspectivele sectoriale, într-un mediu de piață în continuă schimbare, în care producătorii de vin se confruntă cu probleme care privesc cererea și oferta, tendințele de consum, concurența. Lucrarea surprinde aspecte privind modalitățile de adaptare a actorilor pieței la noua conjunctură a pieței comune, identificarea impactului noului mediu economic asupra verigilor importante ale filierei, măsurat prin rentabilitatea sectorului primar, modelul de consum autohton și prin potențialul concurențial al principalilor jucători de pe piață. Din analizele pe criterii rezultă o serie de praguri de alarmă și de direcții de analiză critice, care pot constitui baza pentru elaborarea unor sugestii și propuneri de strategii și restructurare care să orienteze managementul sectorial.

Cuvinte cheie: piața vitivinicolă, filieră, analiza diagnostică, tendințe, concurență

Clasificare JEL: Q10, Q12, Q13, Q19

Mariana GRODEA

*Institutul de Economie Agrară
marianagrodea@yahoo.com*

**IMPACTUL PAC ASUPRA SECTORULUI LAPTELUI DIN ROMÂNIA DUPĂ
ADERARE**

REZUMAT

Odată cu aderarea la Uniunea Europeană, politica de susținere a sectorului vizează îmbunătățirea calității și igienei laptelui de vacă destinat procesării. În această direcție se acordă sprijin financiar producătorilor care livrează laptele de vacă la standardele de calitate din Uniunea Europeană (NTG mai mic sau egal cu 100 000/ml și un număr de celule somatice mai mic sau egal cu 400 000/ml).

Cota de lapte alocată României, în anul de piață 2007/2008, de 3,057 milioane tone reprezintă 2,1% din cota totală a Uniunii Europene. Această cotă este considerată ca fiind sub potențialul României (50% din totalul producției anului 2005), dar este consecința stării sectorului, cu exploatații de mici dimensiuni, cu o infrastructura a colectării insuficient dezvoltată, cu un procent foarte ridicat al autoconsumului. Raportul între cele două componente ale cotei a fost de 44% livrări și 56% vânzări directe. Conform rezultatelor publicate de Comisia Europeană după primul an de implementare a sistemului de cote 2007/2008, 242 303 cumpărători activi au raportat o cantitate de lapte destinată procesării de 937 689 tone ceea ce reprezintă 71,4% din cota alocată livrărilor; 436 911 producători au raportat vânzări directe de lapte și produse lactate în echivalent lapte de 1421 mii tone, ceea ce reprezintă 82,1% din totalul cotei de vânzări directe alocate. Procentul de realizare a cotelor pe total țară în anul de piață 2007–2008 a fost de 77%, comparativ cu Ungaria (87%) , Bulgaria (83%), Polonia (97%)

Cuvinte cheie: cota de lapte, producători/ cumpărători de lapte, calitate lapte

Clasificare JEL: Q 13

Minodora MOLDOVAN

Institutul de Economie Agrară
minodora.moldovan@yahoo.com

FILIERA CĂRNII DE BOVINE – DISTORSIUNI ȘI MĂSURI DE
NORMALIZARE

REZUMAT

Lucrarea face o analiză tehnico-economică pe filiera cărnii de bovine evidențiind mutațiile care au avut loc în perioada de dinainte și după aderare la carnea de bovine în ceea ce privește producția ajunsă pe piață și gradul de autoasigurare a consumului din producția internă, în scopul de a depista principalele distorsiuni și eventuale oportunități pentru normalizarea filierei. După aderare a fost evidentă creșterea numărului de sacrificări și a greutateii medii la sacrificare, mai ales în unitățile industriale specializate, tendință pozitivă susținută prin sprijinul bugetar acordat pentru carcasa clasificată, precum și prin acordarea plăților directe pentru exploatații de bovine. Nivelul importurilor a scăzut în anii 2007 și 2008 față de anii anteriori, gradul de acoperire al consumului de carne de vită din producția internă a fost de 93,9%, respectiv 97,2% cu un consum mediu pe locuitor de 9,6 kg față de 19,8 kg/locuitor media în Uniunea Europeană. Exportul a crescut la carnea în carcasă, dar România a exportat preponderent tăurași în viu. Se impun măsuri pentru îmbunătățirea activității de ameliorare a bovinelor în direcția sporirii producției de carne prin folosirea de rase și hibrizi de carne.

Cuvinte cheie: Carne de bovine, clasificare carcasă, plăți directe.

Clasificare JEL: Q 13